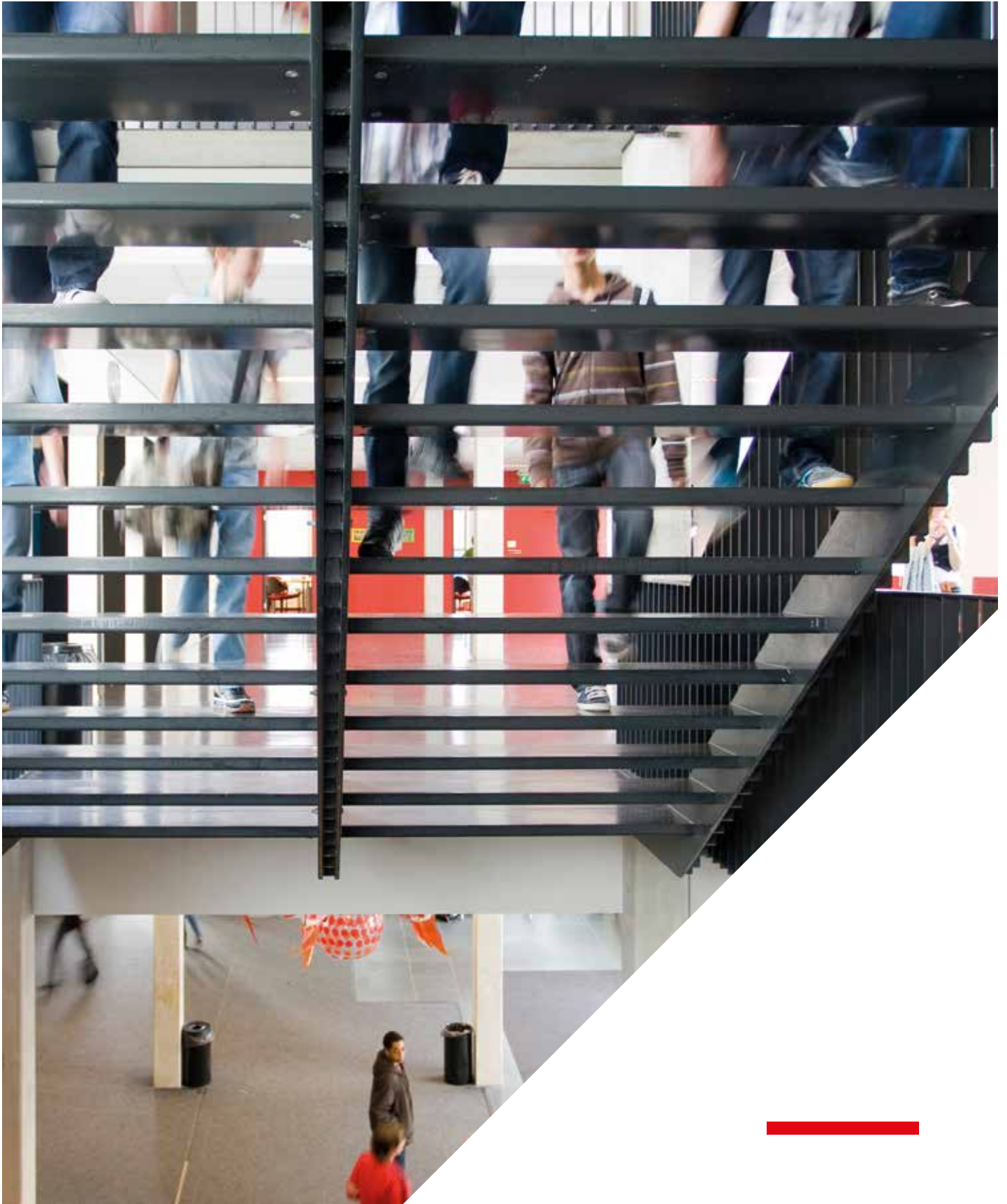

Vanuit ondernemerschap actief verbinden, vernieuwen en versterken

IN DE DRECHTSTAD

VOORWOORD

Samen kom je verder

'Samen kom je verder'. Vanuit die invalshoek is de Federatie van Ondernemersverenigingen van de Drechtsteden (FOD) opgericht. Daarin zijn de krachten van alle lokale en regionale ondernemersverenigingen gebundeld.

Binnen de Federatie wordt vanuit eigen kracht samengewerkt, daar waar de Werkgevers Drechtsteden (WD) focust op het behartigen van de regionaal economische belangen. Actieve verbinding, versterking en vernieuwing zijn daarin kernbegrippen. Lokaal richten de ondernemersverenigingen zich op prioriteiten in de eigen gemeente in aansluiting op de regionale visie en plannen. De regio Drechtsteden doet ertoe; gemeten naar inwonersaantal is zij de '5e stad van Nederland'. Daarom is regionale samenwerking de sleutel naar economische groei en ontwikkeling.

Als geheel beschikt de Federatie over een sterke regionale organisatie met een infrastructuur die reikt van Hendrik-Ido-Ambacht tot Hardinxveld-Giessendam. De gebundelde krachten binnen de Federatie maken een krachtige lobby mogelijk, zowel binnen de regio als landelijk. Afstemming over onderwerpen vindt binnen de Federatie plaats, de WD fungeert als uitvoeringsorgaan van regionale externe belangenbehartiging.

Economische en sociaal-maatschappelijke ontwikkeling werkt alleen bij een goede balans tussen de groei van het bruto regionaal product én investering in het sociaal domein. Voor een evenwichtige verhouding tussen opbrengsten en kosten is actieve betrokkenheid van alle partijen van de Drechtstedelijke

Triple Helix (overheid, onderwijs en ondernemers) essentieel. Aan de voorzijde van trajecten spelen zij vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en aandachtsgebied een belangrijke rol.

De Regio Deal van de Drechtsteden, waarover elders in dit magazine meer, rust op de pijlers 'human capital', 'Toegepaste Innovatie' en 'Dynamische Oevers'. Het economisch beleid, gedragen door de Triple Helix is hieraan opgehangen. Dit geldt ook voor het sociaal-maatschappelijk beleid dat betrekking heeft op leefklimaat, aantrekkelijk vestigingsklimaat voor zowel werkgevers als – nemers en een gezond welzijn voor inwoners.

De Drechtsteden en Gorinchem vormen een waterrijke regio. Daarnaast is het gebied omgeven door een netwerk van snelwegen en provinciale verkeersaders. Met de bekende knelpunten van bereikbaarheid komen veel maatschappelijke uitdagingen samen in een complexe puzzel. Denk hierbij aan leefbaarheid, woon- en vestigingsklimaat en mobiliteit.

Een succesvolle aanpak van deze uitdagingen vereist de mobilisatie van zowel bestuurlijk Drechtsteden, de Federatie als andere stakeholders. Het gezamenlijk definiëren van op feiten gebaseerde speerpunten is van groot belang om het toekomstig lokaal en regionaal beleid op te funderen.

Wanneer conclusies worden verbonden aan onjuiste **feiten**, worden onjuiste **doelen** gesteld en om onjuiste **middelen** gevraagd. Uiteindelijk gaat het om het adresseren van de juiste vragen en het benutten van regionale kansen.

JACOB KLINK EN WICO VAN HELDEN
WERKGEVERS DRECHTSTEDEN

SAMENVATTING

Elke vier jaar, in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen, verschijnt het speerpuntenboekje; inmiddels een bekende traditie. Inmiddels een traditie. Het wordt opgesteld en uitgereikt om vanuit werkgeversoogpunt regionale knelpunten, kansen en prioriteiten onder de aandacht te brengen. De afgelopen jaren is steeds duidelijker geworden, dat het bereiken van resultaten alleen mogelijk is als er echte samenwerking is. Samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers, de zgn. 'Triple Helix'. Er is vrijwel geen thema dat niet minimaal op regionaal niveau moet worden geagendeerd om een goede en zinvolle opvolging te realiseren. Thema's zoals milieu, bereikbaarheid, arbeidsmarkt en fijnstof stoppen nu eenmaal niet aan de grens van een gemeente.

Doelen bereiken vraagt om lef. Lef om net iets buiten de eigen rol en comfortzone te gaan. Een klein beetje de nek uitsteken met de kans op falen. Doe je het samen, dan ben je sterker en effectiever. Dan kom je verder en met een grotere kans op succes. Daarbij is het prettiger om met een resultaatgerichte insteek samen te werken en resultaten te boeken.

Om die reden is deze editie van het speerpuntenboekje anders dan anders. De uitgave is op een ander moment en is een initiatief van de in de Federatie samenwerkende regionale ondernemersverenigingen. Op deze manier vertegenwoordigen we met elkaar een belangrijk deel van het regionaal georganiseerde bedrijfsleven. Het bedrijfsleven is de motor, maar deze draait beter met de nauwe betrokkenheid van stakeholders uit het onderwijs en de overheden. Ook dat vraagt lef om met elkaar in dit speel- en krachtenveld te opereren.

De speerpunten zijn vastgesteld op basis van data en feiten. Zo is de Kamer van Koophandel in een vroeg stadium actief betrokken geraakt bij het verzamelen en analyseren van regionale data. Meten is weten tenslotte. Aan de hand van deze data zijn de diverse prioriteiten als speerpunten gedefinieerd.

Binnen de regio zijn in verschillende gremia en op verschillende manieren initiatieven voor regionale economische ontwikkeling genomen. Een belangrijk aantal van deze initiatieven is in deze uitgave samengebracht. Doel hierbij is om de overlappen in beeld te brengen zodat deze elkaar kunnen versterken. De werkvorm 'Innovatietafels' heeft de afgelopen jaren al tot een aantal tastbare regionale successen geleid en is daarmee het de facto uitvoeringsorgaan geworden voor regionale ontwikkelingen.

Als regionale ondernemende Drechtsteden hebben de lokale verenigingen elkaar gevonden in samenwerking binnen de Federatie. Dat willen we verder opschalen en effectueren. Wij zijn er klaar voor en trekken graag actief op met alle partijen om onze mooie regio verder te ontwikkelen. Met onderwijspartijen, (semi-)overheden, provincie, landelijke overheid, bestuurders, Omgevingsdienst, spelers uit de zorg, etc. Het resultaat telt. Dat boeken we door per speerpunt Innovatietafels te formeren en het vervolgens doelgericht aan te pakken. Vanuit ondernemerschap, aansluitend op de diverse economische programma's, samen met alle benodigde stakeholders.

Dit speerpuntenboekje is een uitgestoken hand met opgestroopte mouw. Samen sterker!

Inhoudsopgave

Samenvatting	4	Speerpunt 4	
Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid: onmisbare partner in de energietransitie	6	Energietransitie	36
Kansenkaart	6	Voorzitter aan het woord:	
Federatie Ondernemersverenigingen Drechtsteden (FOD)	8	Peter Huizer - Bedrijfskern Hardinxveld-Giessendam	38
De vijfde 'stad' van Nederland	10	Lid aan het woord:	
Voorzitters stellen zich voor	11	Jan Nederveen - Directeur Nieuwbouw, Klimaat-service Holland BV	39
Regionale samenwerking	12	Interview	
		Jacqueline van Dongen - Wethouder gemeente Zwijndrecht	40
Speerpunt 1		Speerpunt 5	
Innovatie	14	PFAS en Stikstof	42
Regio Deal	16	Voorzitter aan het woord	
Voorzitter aan het woord:		Adrie Stuij - Vereniging Sliedrechtse Ondernemingen	43
Gert de Jong - Vereniging Ambachtse Ondernemers	18	Lid aan het woord:	
Lid aan het woord:		Rolf Maliepaard - CEO Koninklijke Van der Wees Groep	44
Marco van 't Geloof - CEO bij EMHA Marine & Offshore EMHA Industrial Services	19	Lid aan het woord:	
Interview:		Jan Huijbers - Directeur Van den Herik Sliedrecht	45
Daan Wortel - Managing Director Duurzaamheidsfabriek	20	Interview:	
		Rik van der Linden - Wethouder gemeente Dordrecht	47
Speerpunt 2		Innovatietafels	49
Human capital	22	Dankwoord	50
Voorzitter aan het woord:		Colofon	50
Karen van Namen - Ondernemersvereniging Alblasserdam	24	Disclaimer	50
Ondernemer aan het woord:			
Wim Verhoeff - Innovation designer Oceanco & Board Drecht Cities Young Professionals	25		
Interview:			
Jan Lokker - lid college van bestuur Da Vinci College Bedrijvigheid	27 28		
Speerpunt 3			
Leef- en Vestigingsklimaat	30		
Voorzitter aan het woord:			
Jeroen Put - Dordrechtse Ondernemersvereniging	31		
Lid aan het woord:			
Leen de Koning - Directeur Amega Groep	32		
Interview:			
Stichting Maatschappelijke Betrokken Ondernemen - Verbeter de wereld, begin bij je bedrijf	33		
Interview:			
André Flach - Wethouder gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	34		

Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid: onmisbare partner in de energietransitie

De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) viert in 2021 haar 10-jarig jubileum. Een feestelijk gebeurtenis, maar ook bijzonder, omdat de OZHZ als één van de eerste ambtelijke organisaties een kanteling heeft gemaakt naar ondernemen. Daar waar zij voorheen als handhaver vergunningaanvragen toetste aan regelgeving is er nu ook een afdeling met ondernemers die aan de voorkant meedenkt. Als een afdeling met ondernemers die aan de voorkant kijkt zij mee met het ondernemersplan en geeft vooraf de (on)mogelijkheden aan naar de ondernemers toe. Ook dit is oprecht een felicitatie waard en hopelijk een expliciet voorbeeld voor overheden om dit te volgen.

Waterstof

De regio zet de komende jaren sterk in op de energietransitie. De ontwikkeling van waterstof als alternatieve energiebron wordt dan ook op de voet gevolgd. Het verwachte effect op duurzame mobiliteit, maar ook op mogelijke industriële toepassingen zorgt ervoor dat het gebruik van waterstof hoog op de agenda staat binnen de regio. Zowel op die van de politiek als op die van ondernemend Drechtsteden. Aan de Innovatietafel Waterstof

van de Werkgevers Drechtsteden, waarbij ook de OZVZ is aangesloten, zijn boeiende initiatieven genomen om waterstof binnen de regio op de kaart te zetten. In dat kader heeft OZHZ reeds in juni 2018 een intentieovereenkomst met gemeenten en Werkgevers Drechtsteden ondertekend om te komen tot een aantal waterstof vulpunten. Ook wordt de haalbaarheid van Transferia en Mobility-Hubs onderzocht waarbij overheid en ondernemers nauw samenwerken.

Kansenkaart

Om gemeenten en provincie, maar ook ondernemers, betrokkenen en belanghebbenden bij experimenten en praktijkproeven te inspireren en stimuleren, heeft OZHZ de kansenkaart waterstof ontworpen. Deze biedt een geografisch en actueel overzicht van (mogelijke) initiatieven van waterstoftankstations en de bedrijven die waterstof willen produceren en/of toepassen in hun processen. Mede door de kansenkaart hoopt OZHZ dat bedrijven bestaande bedrijfsprocessen en bedrijfsmiddelen aanpassen om in de waterstofketens te investeren.

Kansenkaart

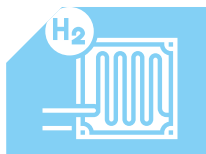

1

Bedrijventerreinen

Bedrijventerreinen en industrieterreinen spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van de markt voor waterstof en waterstofvoertuigen.

Samenwerking tussen bedrijven kan dit stimuleren door o.a. partijen te verbinden en te bemiddelen, kennis te delen en de (gezamenlijke) slagkracht te vergroten.

2

Aardgas- en waterstofleidingen

Bij voldoende vraag en aanbod van duurzame waterstof kan de infrastructuur van gasleidingen zodanig worden aangepast dat het huidige leidingennetwerk voor aardgas de bedrijven kan gaan voorzien van duurzame waterstof. In de overgangsfase naar een volledig waterstofnetwerk kan tijdelijk op een terrein met een waterstofhub gewerkt worden.

In de roadmap van de Gasunie staat voor 2030 een landelijk waterstof transportnet geprognostiseerd, waarbij een H₂-leidingennet de grote industriegebieden met elkaar verbindt.

3

Transport en OV

Rijden op waterstofgas is zeer geschikt voor zwaar vrachtvervoer en bussen, omdat in vergelijking met een batterij waterstofgas meer energie levert.

In Den Haag rijden tegenwoordig 35 taxi's op waterstof rond. De Toyota Mirai is daarmee de eerste Nederlandse waterstoftaxi geworden. Wanneer in deze regio meer waterstof tankstations aanwezig zijn, wordt het aantrekkelijker voor vrachtvervoer, ov en taxibedrijven om te investeren in een duurzamer wagenpark.

4

Scheepvaart

De scheepvaart vormt een belangrijke bijdrage aan de totale CO₂ uitstoot en kan ook een belangrijke rol spelen bij het verduurzamen van het transport. Zowel door transport van waterstof als door gebruik van waterstof door de schepen.

Wereldwijd lopen er al diverse projecten met betrekking tot waterstof en scheepvaart.

5

Locaties LPG tankstations

Bij het zoeken naar locaties voor waterstof tankstations moet rekening worden gehouden met de risico's voor de omgeving.

Omdat bestaande tankstations waar LPG wordt geleverd vanwege deze risico's al op afstand gevestigd zijn tot kwetsbare objecten in de omgeving, zijn deze locaties vaak ook geschikt voor het leveren van waterstof.

6

Waterstofauto's

Waterstofauto's zijn in feite de nieuwe generatie elektrisch aangedreven auto's. Door de toepassing van waterstof wordt geen fossiele brandstof in de auto verbrand.

Zowel Toyota als Hyundai hebben waterstofauto's op de markt gebracht. Bijvoorbeeld de Toyota Mirai, en de Hyundai Nexo. Toyota wil rond 2020 meer dan 30.000 brandstofcelauto's verkopen. Renault heeft waterstof geïntroduceerd in twee typen lichte bedrijfswagens.

Federatie Ondernemers Drechtsteden (FOD)

In de afgelopen 4 jaar hebben alle ondernemersverenigingen uit de Drechtsteden zich opnieuw uitgevonden in de Federatie. Dit is de vereniging waarvan alle ondernemersverenigingen lid zijn. De voorzitters ontmoeten elkaar regelmatig om de diverse relevante regionale onderwerpen te bespreken en onderling af te stemmen.

Ondernemend Nederland

Aansluitend heeft de Federatie zich aangesloten bij Ondernemend Nederland (ONL). Hiermee werd ook de weg naar 'politiek Den Haag' en haar departementen ontsloten. Op die manier kunnen de regionale speerpunten van de Drechtsteden sterker landelijke aandacht krijgen. De samenwerking met ONL verloopt prettig en is pragmatisch en doelgericht.

Politieke lobby

De gezamenlijke lobby resulteert in een toename van werkbezoeken aan de regio door politici en hoge ambtenaren. Ook lokaal en bovenlokaal bestaan goede contacten met de plaatselijke overheid; regionaal en bovenregionaal heeft de WD als lid van de Federatie mandaat voor de lobby namens de Federatie. Verslag hiervan vindt plaats in de vergadering van de WD, waarbij de afvaardiging van de Federatie zorgt voor communicatie naar de achterban, als ook in het Federatie overleg.

Aandachtsgebieden

De Federatie levert input en expertise op bijvoorbeeld de volgende onderwerpen:

- economische ontwikkelingen, kansen en risico's;
- belangen van aangesloten bedrijven/ondernemers;
- regionale Energie Strategie;
- arbeidsmarkt en Onderwijs;
- (cyber)criminaliteit;
- capaciteitsvergroting A15;
- bereikbaarheid, Renovatie en onderhoud N3, de ruit rondom de Drechtsteden.

Ideeën

Binnen de Federatie vindt doorlopend en proactief ideeënuitswisseling plaats. Een goed initiatief in één van de Drechtsteden kan mogelijk ook in andere gemeenten binnen de regio toegepast worden.

Jaarbijeenkost

Vier keer per jaar vergadert de Federatie, eenmaal per jaar komen de voorzitters bij elkaar voor het Federatiediner. Daarbij worden ook gasten ontvangen die een belangrijke rol spelen in de regionale of landelijke samenwerking. Deze bijeenkomsten bevorderen de onderlinge samenwerking sterk. Ook wordt een keer per jaar een gezamenlijke bijeenkomst voor alle leden van de aangesloten ondernemersverenigingen en de regionale en lokale overheidsbestuurders georganiseerd (de ene keer met een inhoudelijk thema, de volgende keer met een wat luchtiger karakter).

Kracht van samenwerken

De Federatie is in beweging. De toegevoegde waarde van samenwerken met aandacht voor lokale belangen is onmiskenbaar. De verwachting is dat deze trend doorzet en dat de samenwerking in kracht verder zal toenemen.

De vijfde 'stad' van Nederland

De regio Drechtsteden kent veel ondernemersverenigingen en -activiteiten. Alle 7 gemeenten hebben een eigen vereniging die met elkaar verbonden zijn in de Federatie. In regionaal verband vertegenwoordigt de Werkgevers Drechtsteden hen. Door actieve samenwerking is een groot deel van het regionale bedrijfsleven met elkaar verbonden. Dat is belangrijk, want de meeste thema's, die zijn benoemd in de Groeiagenda 2020 en de Regio Deal, zouden ook regionaal aangepakt moeten worden. Denk hierbij aan onderwijs & arbeidsmarkt, bereikbaarheid (ook over water), milieu en energietransitie. De invloed van een individuele gemeente zal gering zijn, maar een regionale aanpak van deze thema's zal ook op landelijk niveau aandacht krijgen. Met alle voordelen van dien.

Vijfde 'stad'

Wanneer gemeenten samen optrekken, vormen zij ineens de vijfde 'stad' van Nederland, die bovendien deel uitmaakt van Rotterdam Maritieme hoofdstad van Europa en nationaal bekendheid geniet als 'maakstad'. Dat doet de regio ertoe en is zij een relevante gesprekspartner op provinciaal en landelijk niveau.

Met een goede samenwerking is de juiste schaalgrootte per thema beter te bepalen. Zaken die lokaal spelen kunnen lokaal worden aangepakt. Is er regionale betrokkenheid dan zijn de gemeenten samen sterker. De Federatie zoekt daarbij vanuit ondernemerschap aansluiting met het regionale onderwijs en de regionale overheid. Natuurlijk met respect voor ieders belangen en (on)mogelijkheden.

Voorzitters stellen zich voor

Peter Deege

Ondernemersvereniging Papendrecht (OVP)

"Sinds 2013 mag ik voorzitter zijn van OVP Papendrecht. Een fantastische club. Zelf houd ik mij bezig met belangenbehartiging. Binnen onze vereniging hebben we een fantastisch activiteitenteam dat alle evenementen op zich neemt. Met elkaar netwerken en ondernemen dus."

Karen van Namen

Ondernemers Kring Alblasserdam (OKA)

"In het dagelijks leven mede-eigenaar van Van Namen Betonrenovatie. Met een enthousiast bestuur biedt de OKA de ruim 100 leden al meer dan 29 jaar bijeenkomsten waar gemiddeld zo'n 80 ondernemers aansluiten. Belangrijke doelstellingen van de vereniging zijn het verstevigen van de onderlinge band tussen de leden en kennis-verbreding. Daarnaast spannen wij ons in om ondernemers/het ondernemen zichtbaar op de kaart te houden bij gemeente en andere instanties waar men regelmatig mee te maken heeft."

Wico van Helden

Federatie van Ondernemersverenigingen in de Drechtsteden (FOD) en vicevoorzitter van Werkgevers Drechtsteden (WD)

"In het dagelijks leven ben ik actief met digitale infrastructuur en IT toepassingen. En bijzonder geïnteresseerd in (digitale) innovaties en de mogelijkheden van slimme toepassingen. Daarbij vind ik het erg leuk om verbindingen te kunnen leggen tussen personen, plannen, initiatieven en organisaties."

Gert de Jong

Vereniging Ambachtse Ondernemers (VAO)

"Als voorzitter van de VAO zorg ik dat ondernemers elkaar kennen en gekend worden, ook door de gemeente. Een krachtig ondernemersnetwerk, waarbij we kennis en ervaring delen, elkaar ontmoeten én er voor elkaar zijn als dat nodig is, daar geloof ik in. Met passie voor besturen vervul ik mijn taak met drive en een grote maatschappelijke betrokkenheid. In mijn dagelijks leven ben ik directeur van Altronic ICT & Telecom."

Jacob Klink

Voorzitter van Werkgevers Drechtsteden (WD)

"Als ondernemer lever ik met mijn collega's de oplossing voor atmosferische opslag van oliën en chemicaliën in de breedste zin van het woord. Mijn passie zit in het gezamenlijk optrekken binnen de Triple Helix en het staan voor de belangen van de ZZP-ers en MKB-ers in de regio."

Jan de Lange

Ondernemersvereniging Nieuw-Lekkerland (OVN)

"De ondernemersvereniging Nieuw Lekkerland, die ik als voorzitter mag vertegenwoordigen, behoort niet echt tot één van de Drechtsteden gemeenten. Toch vinden wij het als vereniging heel belangrijk om bij de Federatie aangesloten te zijn. Er zijn namelijk veel gemeenschappelijke onderwerpen waar we met elkaar een bijdrage aan kunnen leveren."

Adrie Stuij

Vereniging Sliedrechtse Ondernemingen (VSO)

"Sinds maart 2018 ben ik voorzitter van de Vereniging Sliedrechtse Ondernemingen. Een goed vestigingsklimaat voor ondernemingen en een structurele overlegagenda met de lokale overheid zijn voor mij de meest belangrijke zaken die ik als voorzitter van de VSO wil bereiken en inbedden."

Jeroen Put

Dordrechtse Ondernemersvereniging (DOV)

"Geboren en getogen Drechtstedeling van 53 jaar. Als no-nonsense ondernemer werkzaam bij Cirkellab. Wij helpen bedrijven en andere organisaties om stappen te zetten naar een meer circulaire economie. Daar geloof ik echt in, zowel in het nut als de noodzaak ervan!"

Gerard Vaandrager

Ondernemersvereniging Zwijndrecht (OVZ)

"Mijn professionele achtergrond is internationale handelsbevordering. Eerst bij de Kamer van Koophandel Rotterdam en daarna als directeur van de Stichting Nederlands Centrum voor Handelsbevordering. De belangenbehartiging bij deze organisaties neem ik mee in mijn functie als voorzitter van de OVZ, waarbij de focus natuurlijk anders is (van internationaal naar lokaal)".

Peter Huizer

Ondernemend Hardinxveld (OH)

'Ben ervan overtuigd dat je elkaar nodig hebt om dingen te verbeteren, ook sector-overschrijdend. Wie vindt dat dingen anders kunnen, moet daar zelf iets in willen betekenen'. Dat motto probeer ik in praktijk te brengen! "

Regionale samenwerking

In de afgelopen jaren heeft de WD zelfstandig, en later als lid van de Federatie, ingezet om de gezamenlijke doelstellingen van werkgevers onder de aandacht te krijgen bij het bestuur van de Regio en zoekt zij de samenwerking in de Triple Helix.

De huidige opgave van deze Triple Helix ligt in het gemeenschappelijk uitdragen van doelen en het gezamenlijk concretiseren van regionale en boven regionale doelen.

De regio de Drechtsteden heeft zich door middel van diverse rapporten geprofileerd. In 2020 hebben de Drechtsteden en Gorinchem (de Regio) gezamenlijk de Regio Deal aangevraagd. In de afgelopen jaren heeft de Regio zich gemanifesteerd met een Groeiagenda en de Regio Deal.

Parallel daaraan hebben de werkgevers hun wensen kenbaar gemaakt door speerpuntenboekjes.

Groeiagenda	Regio Deal	Speerpunten	Innovatietafels o.a.
Goed wonen Duurzaamheid	Oeververbinding	- Verbeteren infrastructuur - Ingrijpende maatregelen 'Ruit van de Drechtsteden'	- Innovatieve A15/bereikbaarheid
Goede bereikbaarheid Kwaliteit	Oeververbinding	- Ingrijpende maatregelen 'Ruit van de Drechtsteden' - Energietransitie	Personenvervoer over water
Goed werken Innovatie	Innovatie	- Verbeteren infrastructuur	- Waterstof Tankstations - Waterstof Industrie - Digital Mainport
	Human capital	- Kwaliteit en match technisch onderwijs - Regionale werkgelegenheid aanbesteden tot bevorderen regionaal werkgelegenheid	- DOC (Drechtsteden ondernemerscentrum) - STO (sterk techniek onderwijs) - Regionaal HBO - Perspectief op werk - Goede balans flex - vast in de zorg
		- Regionaal versus lokaal intensief samenwerken	- E-facturatie - Smart Manufacturing Technology

Verbinding

Imago Drechtsteden

Ontwikkeling Drechtsteden e.o.

In bovenstaand tabel zie je een opzet van de verbindende thema's die in de loop van de jaren zijn opgesteld in rapporten en of initiatieven. De synergie van deze rapporten en initiatieven laten zich vertalen naar een fasering die als doel gedragen is en wordt door de leden van de Triple Helix.

Deze fasering is:

- Fase 1 = samenwerken met werkgevers en overheden separaat van elkaar = verbinding;
- Fase 2 = ontstaan van Triple Helix = imago Drechtsteden;
- Fase 3 = smart Manufacturing Technology = ontwikkeling Drechtsteden en omgeving.

SPEERPUNT 1

Innovatie

Invalshoeken Tech en Zorg

Innovatietafel Digital Mainport Drechtsteden; toegepaste digitale innovatie. De economische kracht van Nederland met wereldhavens én luchthavens heeft gezorgd voor een belangrijke positie op de wereldmarkt. Maar daarnaast is Nederland topspeler geworden op het gebied van “digitale havens”. Glasvezelverbindingen, datacenters, gaming, toegepaste digitale innovaties en ook veel cyber-“rommel” vindt zijn oorsprong in Nederland. Hier bevinden zich wereldwijde internetknooppunten.

Met Digital Mainport Drechtsteden willen we de digitale kansen slim benutten. De regio Drechtsteden heeft een goed bewaard geheim: een eigen, 100% onafhankelijk glasvezelnetwerk. Hiermee beschikken wij over een fantastische fundering voor echte nieuwe toepassingen. Kennis, onderhoud, beheer, veiligheid en opschalen gaan daarbij hand in hand. Nederland heeft een goede uitgangspositie als Digital Mainport, door o.a. de Drechtstedenregio met haar digitale infrastructuur en de Duurzaamheidsfabriek.

De grote gebruikersdichtheid biedt enorme kansen om hier een leidende positie te creëren én vast te houden. De Innovatietafel Digital Mainport Drechtsteden stuurt op het verzilveren van deze kansen. De toepassingen zijn enorm: in de techniek, zorg, mobiliteit, milieu, bij samenwerking tussen (maak)bedrijven, kunstmatige intelligentie, smart city en slimme beveiliging. Verzilveren dus die kansen!

Zorginnovatie in de regio Drechtsteden

Wanneer je gezondheid te wensen overlaat, dan zijn er in de regio Drechtsteden veel zorgpartijen die hiervoor ingeschakeld kunnen worden. Het Albert Schweitzer ziekenhuis is daar eentje van. Wat steeds duidelijk wordt, is dat de vraag naar zorg blijft stijgen. Met name door de vergrijzing en toename van chronische ziekten. Dit leidt onvermijdelijk tot een (onwenselijke) verdere stijging van zorgkosten. Daarnaast is er nu al een tekort aan zorgpersoneel om aan de grotere zorgvraag te voldoen. Dit vraagt om een totaal andere aanpak van zorg aanbieden.

Het Albert Schweitzer ziekenhuis ziet mogelijkheden door het toepassen van zorginnovatie, waardoor zorg op andere manieren kan worden verleend. Zeker door de ondersteuning van zorgtechnologie, waardoor de druk op zorgpersoneel wordt verlaagd. Bijvoorbeeld door zorg op afstand mogelijk te maken, of door eenvoudigere samenwerking tussen zorgverleners en/of het koppelen van klantgegevens in ICT toepassingen zoals Zorgdomein. Uiteraard AVG-proof.

Het ziekenhuis ziet veel kansen om met zorgpartijen, de gemeente, Da Vinci College en GGD hierin samen grote stappen te maken. Dit is goed voor de inwoners van de regio Drechtsteden, maar ook voor de bedrijven waar deze inwoners werken. Immers, ondernemingen en andere organisaties zijn gebaat bij gezonde en vitale medewerkers.

Informatieavond Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem

Om de speerpunten van de Regio Deal goed te kunnen duiden werd in september 2020 in Sliedrecht een bijeenkomst voor raadsleden georganiseerd. Met 30 vertegenwoordigers was de maximum capaciteit bereikt, waardoor veel andere belangstellende politici de avond bijwoonden via een livestream.

Voorzitter André Flach, wethouder in Hendrik Ido Ambacht, benadrukte dat de 'deal' voor de gehele regio is bedoeld en de pijlers ervan moeten bijdragen aan een vitale en leefbare regio, waar iedereen meetelt, de menselijke maat centraal staat en waar de sociaaleconomische disbalans is weggewerkt. Deze pijlers - human capital, dynamische oevers en innovatie - worden door regionale en lokale projecten met elkaar verboden. De propositie hiervoor werd ingediend bij de Rijksoverheid, projecten werden getoetst op haalbaarheid en politieke prioritering en niet lang daarna werd met maar liefst 6 ministeries de Regio Deal gehonoreerd met een totaalbedrag van 22 miljoen euro.

Wethouder Peter Heijkoop kreeg hierna het woord om het speerpunt 'human capital' nader toe te lichten. Hij maakte duidelijk dat de verbinding tussen arbeidsmarkt en onderwijs belangrijk is. De krachtige sectoren maritiem, maak-industrie, logistiek en zorg hebben, ondanks de covid-19 crisis, goede mensen nodig. Daar moet op worden geanticipeerd met een regionale mbo-aanpak om jongeren te verleiden zich om te scholen en beroepskeuzes te versterken op basis van arbeidsmarkt-perspectief. Ook project Dordrecht Academy, een samenwerking van verschillende hogescholen om meer

opleidingen naar de regio te halen, krijgt steun van de Regio Deal. Tevens kwam het belang van leerwerklijnen in diverse branches aan de orde om mensen naar een stabiele toekomst en bestaanszekerheid te leiden.

Namens de regio Drechtsteden licht Wethouder Maarten Burggraaf de pijler Toegepaste Innovatie toe. Die richt zich op drie sectoren: maritiem (duurzaam varen en deltatechnologie), zorg (zorginnovatie) en de (slimme) maakindustrie. In al die sectoren zetten we in op thema's die nu maatschappelijk spelen en werken we aan toegepaste innovatie. Dat doen we met elkaar, met bedrijven en met het onderwijs. Op de Campus Leerpark werken MKB, startups, scale-ups én studenten samen: een regionale hub voor onderwijs en innovatie. Zo ontwikkelen we specifieke kennis die hier nodig is. Over drie jaar willen we dat onze innovatiestructuur zo sterk is dat we een voorbeeld voor Nederland zijn. Dan komen nieuwe kansen vanzelf voorbij.

Hierna lichtte wethouder Jaap Paans toe wat het speerpunt 'dynamische oevers' inhoudt. De focus ligt hier op betere verbindingen tussen water en samenleving. Vier lijnen lopen hier parallel. Bedrijfsverplaatsingen met als doel het juiste bedrijf op de juiste plaats. Leefbaarheid van oevers, met daarbij een gebiedsontwikkeling met woningbouw en groen dat wonen op de (Noord)oevers mogelijk maakt. Die leefbaarheid wordt mede bevorderd met o.a. projecten als Waterbusplein in Ambacht, Veerplein in Zwijndrecht en Transferium in Alblasserdam. Met het experimenteren met duurzaam vervoer over water, komen alle lijnen samen. Persoonsgericht vervoer met schone, kleine boten met draagvleugeltechnologie en duurzame aandrijving. Veel interesse en betrokkenheid van de raadsleden zorgden voor een interactief vragenuur waarmee de bijeenkomst werd afgesloten.

Regio Deal

De afgelopen jaren heeft Werkgevers Drechtsteden zich ingezet om de gezamenlijke doelstellingen van werkgevers onder de aandacht te brengen van het bestuur van de regio, de provincie en waar nodig de landelijke politiek. Als zelfstandige organisatie, maar later ook als lid van de Federatie. Daarbij wordt actief de samenwerking binnen de Triple Helix opgezocht. De huidige opgave van deze Triple Helix ligt in het gemeenschappelijk uitdragen van doelen en het gezamenlijk concretiseren daarvan, zowel regionaal als bovenregionaal.

De regio Drechtsteden heeft zich door middel van een groot aantal rapporten en analyses geprofileerd. Het meest abstraherende rapport van de Drechtsteden overheid is de Groeiagenda. Hierin staan de hoofdthema's die men heeft opgenomen als onderdeel van de regionale visie.

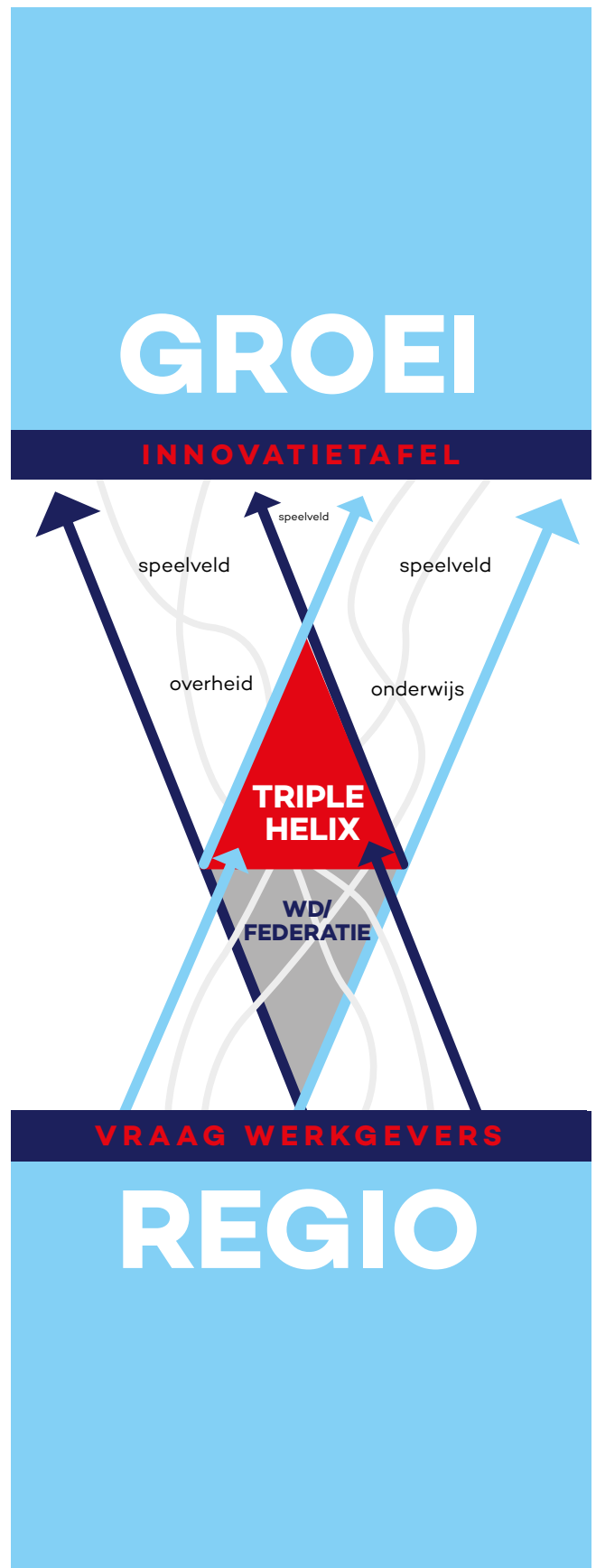
In 2020 hebben de gecombineerde regio's Drechtsteden en Gorinchem gezamenlijk een Regio Deal ontwikkeld, aangevraagd en toegekend gekregen.

Parallel daaraan hebben werkgevers door speerpuntenboekjes in de laatste tien jaar hun wensen met regelmaat kenbaar gemaakt. Deze speerpunten zijn door werkgevers opgesteld, maar kennen ook een samenhang met de Regio Deal en de Groeiagenda.

Recentelijk heeft Werkgevers Drechtsteden het succesvolle concept 'Innovatietafels' ontwikkeld, waarmee zij door met werkgevers gezamenlijk te ondernemen de speerpunten handen en voeten geven. Door dit handelen worden vanuit ondernemen ook de doelen uit de Groeiagenda en Regio Deal geborgd.

De tabel op pagina 13 geeft een overzicht van de verbindende thema's die in de loop der jaren zijn opgesteld in rapporten en of initiatieven. De synergie van deze rapporten en initiatieven laat zich vertalen naar een fasering waarbij de individuele doelen gedragen worden door de leden van de Triple Helix.

“De samenwerking binnen de Triple Helix is essentieel. Willen we met elkaar de Regio Deal laten slagen dan is deze afbeelding het proces hoe we met elkaar groei kunnen realiseren.”

VOORZITTER AAN HET WOORD

SPEERPUNT 1 INNOVATIE

Een ander woord voor innovatie is 'vernieuwing'. Vanuit ondernemersperspectief moeten hier wel uitdagingen in zitten. We hebben een drive nodig om te vernieuwen. Dat kan een visie zijn of een droom. Maar dat kunnen ook omstandigheden zijn die dat van ons vragen. In dat kader ontkomen we er niet aan om te kijken wat Covid-19 ons heeft gebracht. Helaas heeft het ook veel gekost en de balans is nog lang niet opgemaakt. Maar ik wil me vooral richten op de positieve bijwerkingen van dit virus.

We hebben kunnen zien hoe creatief en innovatief ondernemers zijn, ook tijdens de periode van de coronacrisis. Diverse bedrijfstakken zijn zwaar getroffen. Andere sectoren gaan de gevolgen mogelijk pas in 2021/2022 ondervinden. Het positieve hieraan is echter dat we uitgedaagd worden. Uitgedaagd om uit onze comfortzone te stappen. Uitgedaagd om 'outside the box' te denken. Uitgedaagd om vooruit te kijken en te anticiperen op een nieuwe werkelijkheid. Dat leidt tot mooie ontwikkelingen en initiatieven. Daarmee laten we zien hoe veerkrachtig ondernemers zijn en hoe snel we leren om ons aan te passen aan veranderende omstandigheden.

Wie in 2018 had voorspelt dat we in elke gemeente een teststraat zouden kunnen exploiteren om een gevaarlijk virus snel te kunnen detecteren, had ons voor gek verklaard. Bedrijven zien opeens mogelijkheden die er voor die tijd niet waren. Denk bijvoorbeeld aan die ondernemer met een enorme voorraad plexiglas, bestemd voor het opbouwen van stands op beurzen. Het plexiglas wordt nu gebruikt om schermen in restaurants en bij balies te plaatsen ter voorkoming van besmetting. Thuiswerken en videovergaderen was voor veel organisaties taboe of op z'n minst ingewikkeld. Nu is het opeens de normaalste zaak van de wereld. Dit zijn slechts enkele voorbeelden.

Veel ondernemers in de Drechtsteden zijn al druk bezig met innovatie. Er zijn veel initiatieven genomen op het gebied van vernieuwing. Denk bijvoorbeeld aan elektrisch aangedreven voertuigen, waterstof stations, een modern glasvezelnetwerk, slimme communicatie m.b.v. IOT, etc. Met zoveel innovatiekracht in de Drechtsteden moeten we vooral doorpakken en de handen ineen slaan. Ondernemers willen wel en gaan ervoor! De overheid is echter ook aan zet. Goede huisvestingsmogelijkheden, eenvoudige

en stimulerende subsidieregelingen, een toegankelijk vergunningsbeleid en eenduidige regelgeving zijn een absolute must.

Een combinatie met innovatief onderwijs helpt daarbij. Wanneer studenten worden uitgedaagd om naast theorie vooral bezig te zijn met nieuwe ontwikkelingen en complexe vraagstukken, gaan we met elkaar een innovatieve periode tegemoet. Doet u mee?

Wij hadden de coronacrisis dus niet nodig om te vernieuwen. Maar het draagt er wel aan bij. Persoonlijk ervaar ik meer saamhorigheid en meer bereidheid om met elkaar het gesprek aan te gaan. Ondernemers kunnen veel van elkaar leren. We kunnen immers niet overal goed in zijn. En de overheid luistert en het onderwijs vernieuwt. Wat willen we nog meer?

GERT DE JONG
VOORZITTER VERENIGING AMBACHTSE ONDERNEMERS

Marco van 't Geloof CEO bij EMHA Marine & Offshore EMHA Industrial Services

Zijn opa was actief in de scheepvaart op een hele grote scheepswerf. Dat zou hem na zijn studie niet gebeuren. Maar drie weken na het behalen van zijn diploma trad hij toch in zijn voetsporen. Als jonge engineer leerde hij het vak in de praktijk en vloog hij voor EMHA de hele wereld over. Ruim 25 jaar staat hij een het hoofd van deze organisatie met 85 medewerkers en global business. Van de Offshore naar de vertrouwde binnenvaart tot luxe jachtenbouw bij o.a. Oceanco. Machinekamer engineering, service- en onderhoud, uitlijnen, trillingmetingen en een eigen constructiewerkplaats. Human Capital in combinatie met innovatie, dat is zijn uitdaging.

Er staan enkele technische vacatures op jullie website. Vul je die gemakkelijk in?

Het is heel lastig om aan goede mensen te komen. Er willen wel mensen bij ons werken, maar die zoek ik niet direct. Ik ben een beetje ouderwets en ben opgegroeid op de LTS en leerde sleutelen. Vervolgens heb ik het hele traject gelopen tot engineer en ben altijd in de praktijk bezig geweest. Maar een goede LTS/MTS'er is vandaag de dag nauwelijks meer te krijgen. We moeten mensen zelf opleiden maar het is erg moeilijk om mensen te vinden die dit werk willen doen, die geïnteresseerd zijn in het vak scheepsbouw. HBO Werktuigbouw en TU Delft, dat lukt wel, maar ik heb eigenlijk LTS- en MTS'ers nodig. Mensen die vanuit de praktijk begrijpen hoe mechanische installaties werken. Goed dat overheid, onderwijs en ondernemers samenwerken om onderwijscapaciteit hierheen halen. Een belangrijk speerpunt in de Regio Deal. Hopelijk wordt er geluisterd naar de behoefte van de bedrijven”.

Als je kijkt naar het speerpunt 'Innovatie' waarom is dat voor jou belangrijk?

Dit speerpunt sluit mooi aan op het vorige. Als er een vermindert aanbod is in geschoolde mensen op de werkvloer moet je andere wegen vinden om je klanten te bedienen. Dankzij innovatie zijn wij in staat om klanten in een relatief korte doorlooptijd in het buitenland te begeleiden en om efficiënt ons werk te doen zonder onnodig reistijd te verliezen en vliegreuen te maken. Men werkt met een headset en een camera, zodat we hier kunnen kijken wat iemand doet. De technische data en andere gegevens komen online bij ons binnen en die kunnen we in ons eigen zenuwcentrum analyseren. Daarnaast installeren wij permanent online meetapparatuur aan boord van schepen waar ook ter wereld en vanuit Hendrik-Ido-Ambacht kunnen we zien dat er schade dreigt of anderszins mechanische problemen ontstaan. Op deze manier kunnen we op tijd waarschuwen of ingrijpen en eventuele reparaties en onderhoud inplannen. We monitoren het schip met eigen ontwikkelde apparatuur. Zonder deze innovaties zou dat niet mogelijk zijn geweest.

Maar die technologische ontwikkelingen gaan natuurlijk ontzettende snel, is het bij te houden?

Zeker, binnen EMHA ontwikkelen wij onze eigen producten en investeren wij veel in kennis ontwikkeling. Dat is een continue proces en dat kunnen we goed. Maar het is ook fijn om daarin op te lopen met partners uit de regio die dat ook doen. We hoeven niet per se bij elkaar in de keuken te kijken, maar van elkaar leren en waar mogelijk onze systemen op elkaar laten aansluiten of aanvullen. In dat kader is het goed om innovatie vanuit de Regio Deal te stimuleren. Ook om als maritieme maak-industrie mondiaal voorop te kunnen lopen.

Wat heb je nog te wensen?

Wensen is misschien een wat groot woord, maar ik zou graag een gezonde mix van de regionale bedrijven met innovatieve en duurzame ontwikkelingen in combinatie met de juiste uitvoerende handjes willen zien. We kunnen alles wel digitaliseren en smart maken, maar de behoefte van een pragmatische aanpak van een monteur aan boord met een nuchtere kijk op zaken tijdens reparatie of onderhoud blijft zeker noodzakelijk.

We moeten investeren in ontwikkeling van innovatieve technische oplossingen, maar ook in onderwijs van goede mensen. Daar zijn wij echt bij gebaat!

INTERVIEW

Daan Wortel Managing Director Duurzaamheidsfabriek

“Innovatie is een rode draad in de geschiedenis van de Drechtsteden en de regio telt verschillende internationaal toonaangevende bedrijven. Toch kunnen we op het gebied van innovatie wel wat extra wind in de zeilen gebruiken”, zegt Daan Wortel, managing Director van de Duurzaamheidsfabriek op het Leerpark in Dordrecht. “Technologische ontwikkelingen gaan steeds sneller en worden steeds complexer. Dat is vrijwel niet bij te houden voor individuele bedrijven. Zeker niet in het MKB. Vanuit de Duurzaamheidsfabriek ondersteunen we (maak)bedrijven daarom bij het aanpakken van concrete innovatievraagstukken, vaak in samenwerking met andere partijen en altijd met aandacht voor ‘de factor mens’.”

De vraag achter de vraag

De Duurzaamheidsfabriek vervult in de regio een centrale rol bij het stimuleren van duurzame innovatie en leven lang ontwikkelen. Daan: “Dat doen we door voortdurend verder te bouwen aan het ‘innovatie-ecosysteem’, waarvan bedrijven, onderwijsinstellingen, overheden en maatschappelijke partners gebruik kunnen maken. Ook organiseren en hosten we in de fabriek bijeenkomsten, bieden we ruimte aan startups en innovatie-gerelateerde bedrijven en initiëren en faciliteren we innovatieprojecten. Daarbij richten we ons met name op de toepassing van nieuwe, maar bewezen technologie, zoals robotisering. De aanleiding voor zo’n innovatieproject is vaak een concreet probleem in het productieproces van een bedrijf. Maar in veel gevallen ligt achter zo’n vraagstuk een diepere vraag. Die halen we boven tafel en vervolgens gaan we gestructureerd aan de slag om tot de juiste oplossing te komen. Hierbij kijken we niet alleen naar de werkprocessen, maar proberen we ook de koppeling te maken met de organisatiecultuur en andere vernieuwingen binnen het bedrijf.”

“De één doet mee om zijn netwerk binnen een sector te vergroten, de ander wil productieverbetering realiseren.”

duurzaam
heids
fabriek

Verbindingen leggen

“De kracht van de innovatieprojecten zit eigenlijk altijd in de samenwerking. We brengen partijen bij elkaar met complementaire kennis en/of vergelijkbare vraagstukken. Ook proberen we met zo’n project aan te haken bij programma’s als de Regio Deal of het SMITZH. Door deel te nemen aan zo’n programma draag je bij aan een groter doel én heb je vaak toegang tot co-financiering waarmee je de drempel voor bedrijven verlaagt om te investeren in innovatie. Het zijn vaak mooie voorbeelden van samenwerking binnen de Triple Helix. Waarom partijen deelnemen aan een innovatieproject verschilt nogal. De één doet mee om zijn netwerk binnen een sector te vergroten, de ander wil productieverbetering realiseren. Ook sociaal maatschappelijke factoren spelen mee. Alle partners vinden de verbinding met het onderwijs cruciaal. Omdat we als Duurzaamheidsfabriek steeds bekender worden en successen boeken, weten bedrijven ons steeds beter zelf te vinden!”

De factor mens

“We verbinden de innovatieprojecten waar dat kan aan onderwijs. Ze beginnen vaak met een technisch-inhoudelijke vraag, maar het eindigt meestal met de vraag: hoe krijg ik mijn medewerkers mee? De slagingskans van iedere innovatie wordt immers voor 70-80% bepaald door de factor mens. Ik kom bij veel bedrijven die denken dat de complexiteit van hun omgeving vraagt om hbo of wo-geschoolden. Vaak blijkt dat we in de praktijk de vraagstukken kunnen oplossen door zittende medewerkers en studenten uit het beroepsonderwijs (mbo en hbo) samen te laten werken in projecten.”

Omgekeerd meester-gezelmodel

“Bijzonder is dat je merkt dat rollen aan het veranderen zijn in die samenwerking. Wij noemen dit het omgekeerd meester-gezel model: onze jongeren begrijpen en passen nieuwe technologie heel gemakkelijk toe. Werkende vaklieden zijn goed in hun vak. Daar ontstaat een mooie dynamiek. Je ziet dat bedrijven bij innovaties behoefte hebben aan mensen die de inhoud van het werk op de werkvloer begrijpen (de beroepspraktijk) én begrijpen wat technologie daaraan kan toevoegen. De mbo’ers van nu kunnen die rol uitstekend pakken. Zij zijn er vaak heel goed in om vanuit elementaire praktische kennis te komen tot integratie.”

GEEN PROJECT, MAAR EEN PROCES

“Iets anders dat we bijna standaard tegenkomen, is dat innovatie wordt gestart als project, maar eigenlijk altijd een proces is. Denk daarbij bijvoorbeeld alleen maar aan certificering, design-to-manufacture, de productie opzet zelf, de logistieke toeleveringsketen, de (productie) IT-structuur, de marketing, de verkoopkanalen en het service concept. We kijken daarom met bedrijven steeds meer naar de gehele keten: van offerte tot engineering en realisatie. Innovatieprogramma’s vinden steeds meer plaats aan de voorkant van deze keten. We kunnen bijvoorbeeld met simulatie, in de vorm van digital twinning en virtual engineering, anticiperen op een efficiënter productieproces. Daarnaast verbreden we ons op de velden van energie en zorg. Daarbij blijft leven lang ontwikkelen een belangrijk element van elke ontwikkeling bij de Duurzaamheidsfabriek en bij de doorontwikkeling van het Leerpark tot ‘smart’ campus.”

SPEERPUNT 2

Human capital

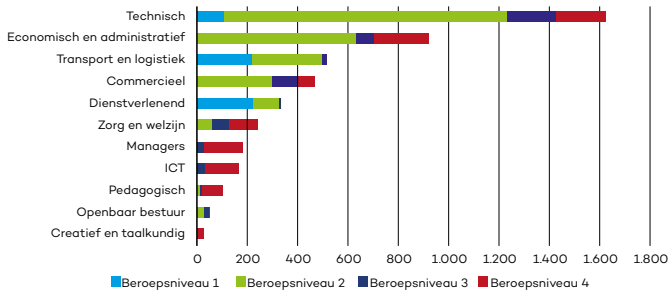
“Op de lange termijn bieden uw medewerkers u het belangrijkste concurrentievoordeel. De belangrijkste indicator van waar u over 20 jaar zult staan, is wat u nu doet met scholing van medewerkers”. Een quote van Bill Gates die maar weer eens aangeeft hoe belangrijk medewerkers en hun opleiding zijn binnen het bedrijfsleven. Zeker nu is dat het geval met veel en vooral snelle technologische ontwikkelingen op het gebied van Internet of Things, Smart (Production) Technology en de Energietransitie.

Uw ‘human capital’ speelt daarin een cruciale rol. Om medewerkers te motiveren en de mogelijkheid te bieden om in die ontwikkelingen te participeren, is goed onderwijs essentieel. Echter is onderwijs niet een activiteit die je als ondernemer individueel oppakt maar juist in samenwerking moet vormgeven en uitvoeren. Samenwerking tussen werkgevers onderling, de lokale overheid en natuurlijk het onderwijs zelf.

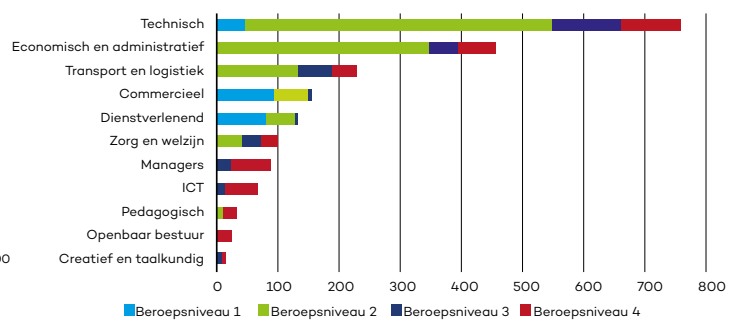
Nu is die vaststelling op zich niets nieuws maar wat wel nieuw is, is dat de urgentie van het tot stand brengen van samenwerking en het uitvoeren van activiteiten sterk is toegenomen. Ook nieuw is de gevraagde vorm van scholing, in nauwer verband met het bedrijfsleven, opdracht- c.q. project georiënteerd en modulair opgebouwd.

Concreet betekent dit dat de aanvulling van het (aan Da Vinci gelieerde) mbo en hbo onderwijs met het AD traject in het “Dordrecht College” een unieke kans is om de samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid vorm te geven. Met name door het gezamenlijk opzetten en invullen van modulaire scholingspakketten voor (bij)scholing van medewerkers. Daarnaast is de uitwisseling van kennis door laagdrempelige inzet van stagiaires in het bedrijfsleven belangrijk.

Figuur : Aantal openstaande vacatures naar beroepsklasse en – niveau Drechtsteden, dec. 2018

Figuur : Aantal openstaande vacatures naar beroepsklasse en – niveau* Gorinchem, dec. 2018

Tabel : Werkzame bevolking in beroepsniveau* (2019)

Beroepsniveau	Drechtsteden	Gorinchem	Zuid-Holland	Nederland
Beroepsniveau 1	8,22%	9,30%	8,55%	8,72%
Beroepsniveau 2	42,47%	44,19%	39,87%	41,47%
Beroepsniveau 3	18,49%	18,60%	18,12%	17,36%
Beroepsniveau 4	28,08%	25,58%	32,28%	31,58%
Onbekend	2,74%	2,33%	1,18%	0,86%

“Vacatures en populaties is een ‘perfect match.’”

Bron: CBS, 2019

Beroepsniveau 1: eenvoudige routinematige taken, waarvoor elementair of lager onderwijs volstaat;

Beroepsniveau 2: weinig tot middelmatig complexe taken, waarvoor lager of middelbaar onderwijs vereist is;

Beroepsniveau 3: complexe taken, waarvoor middelbaar of hoger onderwijs vereist is;

Beroepsniveau 4: zeer complexe gespecialiseerde taken, waarvoor hoger of wetenschappelijk onderwijs vereist is.

Een ander aspect is de samenwerking tussen Baanbrekend Drechtsteden en werkgevers die vooral gericht is op het vullen van vacatures en het zoeken van de juiste medewerkers daarbij, oftewel matching. Gezamenlijk zien we dat in het kader van inclusief werknemerschap een goede match gevonden kan worden. Het is belangrijk dat inwoners een werkplek krijgen bij een werkgever die zich bewust is van de beperkingen en mogelijkheden van de medewerker. Voorlichting geven aan werkgevers is belangrijk. Ook is het mogelijk om begeleiding op de werkvloer op maat te bieden. Dat betekent dat de wensen van de werkgevers over jobcoaching en begeleiding serieus genomen worden. De gemeente faciliteert hierin waar mogelijk.

Werkgevers geven aan dat zij hun bereidheid om te investeren in mensen ook beloofd willen zien in vooruitgang van hun onderneming. Daarom worden de risico's die werkgevers lopen zoveel mogelijk weggenomen door regionaal en/of lokaal in te zetten op instrumenten als loonkostensubsidie en “No-Risk polis”, maar ook door detachering, proefplaatsing en jobcoaching. Als een bedrijf meerdere werknemers heeft moet hierin ook maatwerk mogelijk zijn. Daarnaast wordt advies gegeven over inclusief werkgeverschap en wordt meegedacht over hoe een werkervaringsplek ingepast kan worden op de werkplek.

ANDRÉ BOER, BESTUURSLID WERKGEVERS DRECHTSTEDEN
 ARIE VAN DEN HERIK, LID VAN VERDIENSTE WERKGEVERS
 DRECHTSTEDEN

VOORZITTER AAN HET WOORD

SPEERPUNT 2 HUMAN CAPITAL

Elke ondernemer heeft natuurlijk een eigen visie c.q. strategie op het gebied van human capital. Als Federatie faciliteren wij hierin op regionaal niveau waar mogelijk. Een mooi en recent voorbeeld is onze onderwijslobby voor relevante HBO opleidingen, die korte lijnen hebben mét de MKB-bedrijven in de regio. Het belang ervan is ook nog eens bevestigd vanuit de Regio Deal, waarin voor dit doel financiële middelen beschikbaar zijn gesteld.

Als werkgevers en ondernemersverenigingen zijn we natuurlijk voorstander van ieder goed onderwijsinitiatief zoals dat gebeurt door Dordrecht Academy en hbo Drechtsteden. Voor deze opleiders is het belangrijk om aangehaakt te blijven bij het regionale MKB. Snel schakelen, relevant opleiden en regiobinding is cruciaal. Bijvoorbeeld door het aanbieden van opleidingen met (deel)certificaten in deeltijd. Hierdoor is het aanbod van scholing interessant voor jonge studenten maar zeker ook voor mensen die al een baan hebben of in de praktijk geleerde vaardigheden willen certificeren (EVC) en zich stapsgewijs willen doorontwikkelen. Ook werkt deeltijd goed voor jonge mensen die wellicht nog niet goed weten welke kant ze op willen en voor meer ervaren mensen met plannen voor loopbaanontwikkeling. Wanneer dit laatste binnen de eigen organisatie mogelijk is, pak je als werkgever ook mooi de duurzame inzetbaarheid van je eigen medewerkers mee.

Scholing in deeltijdvorm aanbieden, zoals Associate Degree opleidingen, geeft ook de mogelijkheid om dit te combineren met werken. Bijvoorbeeld één dag theorie en vier dagen praktijk. Goed voor de persoon, het bedrijf én de regio.

Kortom, het - naast mbo opleidingen - kunnen aanbieden van relevante hbo opleidingen met korte lijnen naar de MKB bedrijven in de regio, Dat maakt echt het verschil!

Samenwerking tussen de onderwijsinstellingen, gemeenten en de ondernemers om relevante, up-to-date en praktijkgerichte opleidingen te definiëren, is cruciaal. Hierin willen we als Federatie graag samen blijven optrekken.

KAREN VAN NAMEN
VOORZITTER ONDERNEMERS KRING ALBLASSERDAM

ONDERNEMER AAN HET WOORD

Wim Verhoeff Innovation designer, Oceanco & Board Drecht Cities Young Professionals

Het zijn bijzondere tijden, de samenleving ontwikkelt zich op vele vlakken sneller dan ooit tevoren: trends, technologie, consument en maatschappij veranderen zo snel, dat innovatie voor bedrijven van levensbelang is om continuïteit op lange termijn te kunnen waarborgen. De term innovatie valt dan ook vaak in de regio Drechtsteden. Naast een prachtige geschiedenis en een uniek landschap, biedt de regio tegelijkertijd ruimte voor baanbrekende ontwikkelingen.

De jachtbouw is een interessante niche-markt. Oceanco behoort tot de wereldtop in het segment en we werken hard om dat te blijven en tegelijkertijd onze positie te versterken als de meeste exclusieve bouwer van de 'coolest large yachts'. Innovatie is deel van het Oceanco-DNA: we werken voortdurend aan interessante ontwikkelingen op het gebied van o.a. digitalisatie en duurzaamheid om visionaire klanten te kunnen blijven voorzien van hun perfecte jacht. Binnen de Drechtsteden floreert onze sector, naast onze vestigingen in Alblasterdam en Zwijndrecht werken we als Oceanco intensief samen met een groot netwerk van betrokken toeleveranciers onder het motto: één plus één is drie! Het ecosysteem Drechtsteden is mede bepalend voor onze ontwikkeling, logischerwijs voelen we ons dan ook mede verantwoordelijk voor de ontwikkeling ervan.

**“De toekomst
vraagt om
creatieve
mensen.”**

De superjacht-industrie is niet uniek in de regio. In de zeven gemeentes van de Drechtsteden liggen nog veel meer parels verscholen die ondanks hun bescheiden houding een wereldwijde impact hebben. Het onderscheidende karakter van de bedrijven in de Drechtsteden ligt in het innovatieve vermogen; ingenieuze oplossingen voor ogenschijnlijk onmogelijke vragen. De basisingrediënten voor duurzaam innovatief succes worden, ook in de Oceanco strategie, gevormd door twee kritische succesfactoren: human capital en samenwerking.

Waarom human capital?

Human capital staat centraal in het streven om onderscheidend te blijven, het thema opleiden is belangrijker dan ooit om gelijke tred te houden met de zich steeds sneller opvolgende ontwikkelingen in de samenleving en in ons werkzame leven. Het perfecte jacht kunnen wij uitsluitend leveren door projectteams en ondersteunende teams die gezamenlijk en individueel bereid zijn om te blijven werken aan hun persoonlijke en professionele ontwikkeling. De toekomst vraagt om creatieve mensen die kritisch constructief en emotioneel intelligent zijn en daarnaast het vermogen hebben om zich telkens opnieuw te kunnen aanpassen aan de voortdurend veranderende (technologische) omstandigheden. In dat kader is het van groot belang dat we als regio de handen in elkaar slaan en de focus leggen op de brug tussen onderwijs en bedrijfsleven, zodat we de vraag kunnen blijven linken aan het aanbod. Zo stomen we een nieuwe generatie klaar om ons (en de wereld) te blijven uitdagen en verbazen. Een nieuwe generatie met wereldwijde ambities, maar met een hart voor de regio.

Waarom samenwerking?

Samenwerking is één van de cruciale elementen voor het waarborgen van continuïteit van het bedrijfsleven én de werkgelegenheid in de regio. Met een grote diversiteit aan expertises binnen de regio kunnen we onze gezamenlijke slagkracht vergroten door 'cross industry innovation'. Een inspirerend voorbeeld hiervan is de Drecht Cities Young Professionals groep. Jonge talenten uit verschillende bedrijven worden samengebracht om te werken aan innovatieve oplossingen en ideeën. Dit krijgt onder andere vorm in challenges, waarbij een groep zich acht dagen bezighoudt met een uitdaging. Deze challenges worden ingebracht door allerlei verschillende partijen, vanuit de overheid, het onderwijs en het bedrijfsleven en hebben al waardevolle en bruikbare resultaten opgeleverd. Daarnaast worden gezamenlijk waardevolle initiatieven ontplooid bijvoorbeeld met betrekking tot verbetering van het vestigingsklimaat of bereikbaarheid opdat de regio aantrekkelijk en concurrerend blijft voor potentiële bewoners.

We mogen en moeten trots zijn: in de regio Drechtsteden maken we het onmogelijke mogelijk. Regionale krachten acteren op wereldniveau. Innovatie is ons bestaansrecht, maar dit is alleen mogelijk als we gezamenlijk blijven durven investeren. Investeren in human capital, investeren in samenwerking, investeren in een duurzame onderscheidende regio.

Jan Lokker, lid college van bestuur Da Vinci College

Naast middelbaar beroepsonderwijs (mbo) biedt het ROC Da Vinci College ook opleidingen en trainingen voor werkenden en cursussen voor starters op de arbeidsmarkt, waaronder inburgering en Nederlandse taal. Daarbij is het Da Vinci College mede-eigenaar van HBO Drechtsteden en is het partner in de Dordrecht Academy. Waar het gaat om human capital is Da Vinci dus met recht een onmisbare systeempartner in de Groeiagenda Drechtsteden en de Regio Deal. Jan Lokker, lid van het college van bestuur: “Ons onderwijs sluit aan bij de strategische thema’s van de regio en geven we zo veel mogelijk vorm in samenwerking met de regionale bedrijven en (zorg)instellingen.”

Samen voorsorteren op de uitdagingen van morgen “Samen met het bedrijfsleven voorsorteren op de uitdagingen van de toekomst zit in het DNA van het Da Vinci College”, vertelt Jan Lokker. “Dat komt onder meer tot uiting in ons onderscheidende hybride onderwijsconcept, waarin studenten worden opgeleid binnen de context van de beroepspraktijk en in nauwe samenspraak met de bedrijven. De Groeiagenda en de Regio Deal helpen ons reeds ingezette ontwikkelingen te versnellen en nog meer focus aan te brengen.”

Leven Lang Ontwikkelen

En dat is nodig, want de demografische, maatschappelijke en technologische ontwikkelingen waarmee de wereld - en dus ook de regio - te maken heeft, hebben veel impact hebben op de arbeidsmarkt. “Er zullen beroepen verdwijnen, nieuwe beroepen bijkomen en het werk zal ook veranderen. Als ROC moeten we daarop inspelen. Dat is een uitdaging, maar biedt ook kansen. We zullen de komende jaren niet alleen onze studenten initieel opleiden voor de banen van nu en morgen, maar veel meer inzetten op leven lang ontwikkelen. De bedrijven zien zich immers ook genoodzaakt hun eigen personeel mee te nemen in de ontwikkelingen en er zullen verschuivingen plaatsvinden tussen krimp- en groeisectoren, waarbij omscholing heel relevant wordt. Ook in die behoefte willen we in toenemende mate voorzien.”

Talent maximaal benutten

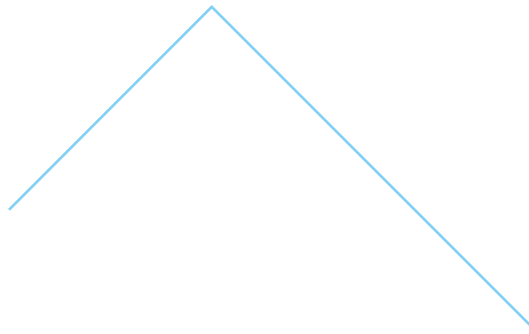
“Onze studenten zullen werken in beroepen die nu nog niet bestaan en gebruik maken van technologie die nu nog niet is uitgevonden. Dat impliceert een nog intensievere, duurzame samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven en tegelijk ook een nauwere samenwerking binnen de onderwijs-beroepskolom: de verbinding met het toeleverende onderwijs (vmbo en havo) en het vervolgonderwijs (hbo) in de vorm van doorlopende leerlijnen. Dat stimuleert studenten om hun talent maximaal te ontwikkelen. Vanuit ons eigen HBO Drechtsteden en binnen Dordrecht Academy werken we in dat kader ook aan nieuwe AD-trajecten (Associate Degree) voor de regio die naadloos aansluiten op onze eigen opleidingen en op de vraag vanuit de regionale bedrijven.”

Leren, werken, innoveren

“Wij moeten in feite 4-5 jaar vooruit opleiden, zodat onze studenten tegen de tijd dat ze afstuderen relevant zijn voor de bedrijven, met actuele kennis. Daarvoor werken we nauw samen met andere partijen in de regionale kennisinfrastructuur. De driehoek van leren, werken en innoveren vormt daarbij de basis. Het samenwerken met de bedrijven gaat dan ook veel verder dan stages en af en toe een gastles. Zo hebben we op het Leerpark samen met de gemeente Dordrecht de Duurzaamheidsfabriek opgezet. Vanuit dit ‘fieldlab’ stimuleren we duurzame innovatie in de regio, waarbij we uitgaan van het principe dat de ‘factor mens’ randvoorwaardelijk is voor het succes van innovatie en dat je technische innovatie dus altijd moet verbinden met skills en opleiden. We willen de bedrijven daarbij ondersteunen en zelf een nieuwe generatie professionals op de arbeidsmarkt brengen met een innovatieve mindset. Dat doen we sinds vorig jaar ook met DOC, het Drechtsteden Ondernemerscentrum op het Leerpark, en we bouwen samen met onder meer het Albert Schweitzer ziekenhuis aan een Zorginnovatiepark. Deze lijnen komen samen in de doorontwikkeling van het Leerpark naar een ‘smart’ campus voor de regio.

Beroepen en Innovatiecampus Gorinchem

Naast de ontwikkelingen in Dordrecht, speelt het Da Vinci College een belangrijke rol in de ontwikkeling van Regionale Beroepen- en Innovatiecampus (RBIC) in Gorinchem, inclusief een Innovatie- en Afstudeercentrum (IAC). Het streven is om daar hoogwaardig en op innovatie gericht vmbo-, mbo- en hbo-onderwijs aan te bieden, waarbij het portfolio en het curriculum in samenwerking met bedrijven en andere (onderwijs)instellingen ontwikkeld kan worden. In het kader van de Regio Deal Drechtsteden-Gorinchem investeert het Rijk daarbij in het innovatie- en afstudeercentrum en in toegepaste innovatie. In de aanloop naar de fysieke realisatie, werken onderwijs en bedrijfsleven nu al samen aan het opzetten van inhoudelijke projecten.”

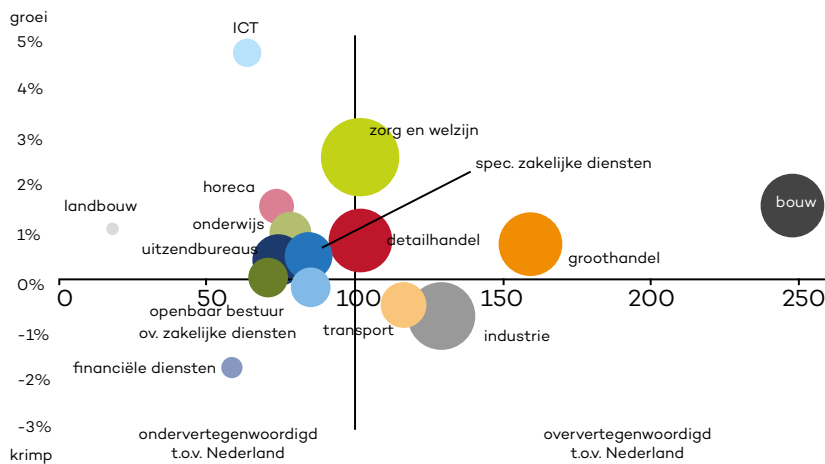

Bedrijvigheid

De bedrijvigheid in de Drechtsteden en Gorinchem is zeer divers. Uit onderstaande figuren komt naar voren dat de regio's Drechtsteden en Gorinchem procentueel meer MKB hebben dan het gemiddelde in Nederland. Het aandeel ZZP'ers is ook iets kleiner in de Drechtsteden en Gorinchem dan in de rest van Nederland.

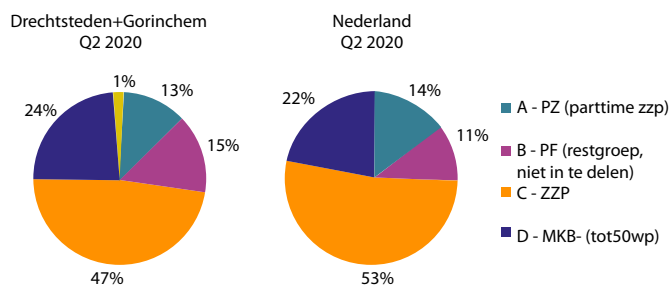
Net als de rest van Nederland is ook in de regio Drechtsteden en Gorinchem het aantal bedrijven sterk toegenomen. Het aantal hoofdvestigingen in deze regio is van 28.172 in Q1 2016 gestegen naar 33.329 in Q2 2020. Dit is een stijging van 18,7%. Deze groei is vooral te danken aan de groei van het aantal (parttime)ZZP'ers. Het totaal aantal ZZP'ers is met ongeveer 30% gestegen.

Drechtsteden, 2020

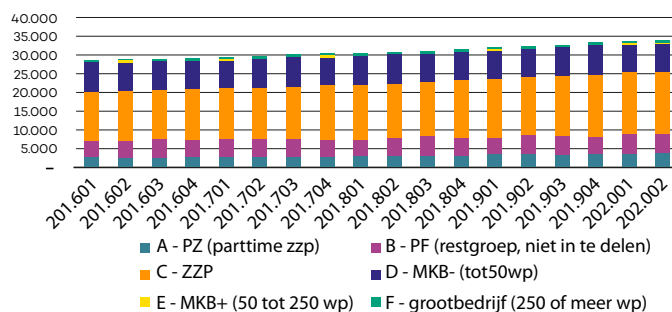

Figuur: geeft drie dingen weer
Bron: UWV

Figuur : Segmenten bedrijvenbestand Drechtsteden en Gorinchem; stand Q2 2020

Figuur : Opdeling bedrijfs grootte Drechtsteden + Gorinchem, 2016-2020

ENKELE FEITEN EN CIJFERS

De regio's Drechtsteden en Gorinchem kenmerken zich door hun sterke maritieme sector. De Nederlandse scheepsbouw vindt voor 20,7% in deze regio's plaats. De binnen(tank)vaart en de binnen(sleep)vaart vertegenwoordigen respectievelijk 31,4% en 15,8% van de markt in Nederland en de binnen(vracht)vaart 21,9%. Een prominente plek voor deze regio's dus, want deze activiteiten zijn sterk vertegenwoordigd. Daarnaast zien we echter dat de totale regionale bedrijvigheid in de maritieme sector de afgelopen jaren is gedaald van 5,3% in 2016 naar 4,8% in 2020. ZZZP'ers en MKB neemt 75% tot 80% van deze bedrijvigheid voor haar rekening.

Bovenstaande is interessant, want de top 5 van branches in de regio's Drechtsteden en Gorinchem bestaat uit:

1. Groothandel	8,5%
2. Gezondheid en Welzijn	8,4%
3. Economische diensten	6,3%
4. Bouwspecialismen	5,7%
5. Cultuur en recreatie	5,5%

De maritieme sector is in de top 10 niet terug te vinden. Ook al bevinden wij ons, economisch gezien, in een meer (bouwtechnische) handelsregio, toch zijn we van mening dat de maritieme sector belangrijk moet blijven. Vanwege de karakteristieke ligging van de regio, maar ook omdat zeer veel bedrijven vanuit andere branches toeleverancier van de maritieme sector zijn.

Gelet op bovenstaande grijpen de speerpunten human capital, Innovatie en Dynamische oevers in elkaar. Technologische ontwikkeling met daar aan parallel de ontwikkeling en uitbreiding van het mbo en hbo onderwijs zal de bedrijvigheid van ook de maritieme sector ten goede komen. Belangrijk omdat de scheepvaart en het personenvervoer over water door verbetering van het oevers zal toenemen.

De aard van de bedrijvigheid in de regio en het daar aan gerelateerde aantal (technische) vacatures in de grootste sectoren, vraagt om onderwijs dat zich richt op de zgn. 'Smart Manufacturing Technology'. Er is een sterke behoefte aan beroepsniveau 2 en 3, wat betekent dat naast de ontwikkeling van hbo-onderwijs ook zeker een focus moet liggen op het aantrekkelijk en passend maken van het vmbo.

Vanuit dat oogpunt zijn het verbeteren van de leefomgeving en het werk- en woonklimaat in de regio essentieel om het huidige arbeidspotentieel te behouden en aantrekkelijk te maken voor nieuwe aanwas daarvan. Deze mix van Groot Bedrijven en ons MKB / ZZZP bedrijven en de maritieme sector maakt onze regio uniek. Wij werkgevers vinden het noodzakelijk dat deze mix goed bediend wordt en dat betekent dat we én maritiem zijn én MKB/ ZZZP.

SPEERPUNT 3

Leef- en Vestigingsklimaat

Wanneer het om vestigingsklimaat gaat, wil ik graag extra aandacht vragen voor de overlast op bedrijventerreinen. Een aantal daarvan heeft met regelmaat te maken met georganiseerde straatraces (vooral op scooters). Naast de overlast die hiermee ontstaat, wordt vaak straatmeubilair vernield en vuilnis achtergelaten. Het komt zelfs voor dat ondernemers, die hier opmerkingen over maken, worden bedreigd.

Meer 'blauw op straat' is door de politie nog niet gerealiseerd door uiteenlopende factoren zoals grote aantallen agenten die met pensioen gaan, versterkte inzet op persoonsbeveiliging, bestrijding cybercrime en inzet bij grote evenementen.

Daardoor valt in Zwijndrecht de handhaving van de openbare orde op de bedrijventerreinen onder de wijkagenten, die echter aan hun reguliere taak al hun handen vol hebben. Na een wat stoeve periode van samenwerking tussen het parkmanagement op de bedrijventerreinen is deze situatie inmiddels aanmerkelijk verbeterd.

Het is van het grootste belang dat de politiek (waar de belangen van het bedrijfsleven niet altijd prioriteit lijken te hebben) en het bedrijfsleven hierover nauwgezet overleg hebben en houden. Samen oplopen in het aantrekkelijk maken en houden van het vestigingsklimaat in de Drechtsteden, dat zorgt voor een aanzuigende werking van nieuwe ondernemers.

GERARD VAANDRAGER,
VOORZITTER ONDERNEMERSVERENIGING ZWIJNDRECHT

SPEERPUNT 3 LEEF- EN VESTIGINGSKLIMAAT

“Sinds kort ben ik voorzitter van de Dordrechtse Ondernemersvereniging (DOV). Met plezier én trots, want het gaat toch om één van de oudste ondernemersverenigingen uit de regio! Dat betekent dat wij sinds 1902 (!) toegevoegde waarde bieden. En dat is nodig ook, want er zijn veel ambities en nóg meer wensen. We willen *een mooie, aantrekkelijke stad, met een gezonde en groene leefomgeving, die goed bereikbaar is*. Veel ambities, maar in mijn optiek dragen ze allemaal bij aan het **optimale leef- en vestigingsklimaat**. Iedereen wil mooie winkels, maar daarvoor heb je wel (extra) inwoners nodig. Die willen ook kunnen werken, dus je hebt banen nodig, liefst uitdagend, in allerlei varianten. Voor praktisch geschoolde én meer theoretisch geschoolde mensen. Dus ja, naast het goede bestaande mbo moet ook hbo meer naar de regio (terug)komen! Die studenten maken dan weer graag gebruik van de horeca. Recreëren in de omgeving is ook belangrijk; bijvoorbeeld in de Biesbosch, één van de weinige zoetwatergetijdengebieden in de wereld! Maar er zou ook meer groen in de stad moeten komen. Het liefst in combinatie met oplossingen die de nadelige effecten van de klimaatverandering tegengaan, zoals hoosbuien, hittestress, fijnstofproblemen etc.

Er zijn mooie initiatieven om die doelen te halen. Zo is er de ‘Blauwe Hotspot’ en wordt er in de regio hard gewerkt aan ‘Sterk Techniek Onderwijs’. Beide initiatieven in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven. En circulaire economie wordt inmiddels ook meer omarmd, juist ook omdat het kan bijdragen aan duurzame én economische kansen.

Als we ‘stad’ zeggen, bedoelen we niet alleen de ‘binnenstad’ maar juist het geheel. Ook de buitenwijken en de bedrijventerreinen zijn relevant voor een uitstekend leef- en vestigingsklimaat. Deze gebieden worden vaak afzonderlijk bekeken en dat is niet goed. Deze gebieden kunnen elkaar versterken. Dus wij willen ook graag meer aandacht en waardering voor het leefklimaat op die plekken.

Wat goed gaat, maar altijd beter kan, is het besef dat ondernemers en overheden geen vijanden zijn, maar juist ook ‘eigenbelang’ hebben om samen te werken. Niks mis mee zolang het belang van de ander ook maar gediend wordt! Om die reden zijn wij bij de DOV heel blij met de uitstekende verstandhouding met de lokale overheid. En hechten wij veel waarde aan de samenwerking tussen de ondernemersverenigingen in

de regio via de Federatie. Want sommige doelen zijn alleen te realiseren als je met elkaar optrekt in groter verband. In bijvoorbeeld de lobby richting provincie of rijksoverheid. Daar profiteren we lokaal ook van. Dat blijkt wel uit het succes van de gezamenlijke aanpak v.w.b. de Regio Deal.

Gemeente Dordrecht en de DOV hebben sowieso al een gezamenlijk ambitie; Dordrecht in de top 5 van de **‘MKB-vriendelijkste gemeente van Nederland’**. Laat ik afronden met de wens dat de Drechtsteden met elkaar de top 7 gaan vormen van deze ranking. En dan maakt de volgorde mij eerlijk gezegd niet uit.

JEROEN PUT
VOORZITTER DORDRECHTSE
ONDERNEMERSVERENIGING

L I D A A N H E T W O O R D

Leen de Koning Directeur Amega Groep

Er zijn meerdere redenen waarom het in de Drechtsteden prettig wonen, leven en werken is. Leen de Koning van Amega, een organisatie die al meer dan 75 jaar in de regio is gevestigd, weet er alles van. “Wij hebben een sterke binding met de Drechtsteden en vinden het belangrijk om als organisatie een bijdrage te leveren aan een gunstig leef- en vestigingsklimaat. Waarin iedereen meetelt en de menselijke maat centraal staat,” aldus Leen de Koning.

Amega mag gerust als schoolvoorbeeld gezien worden wanneer het gaat om sociaal en betrokken ondernemen. Leen de Koning: “Wij hebben veel te danken aan de regio en de mensen die er wonen en leven, daarom vinden we het heel normaal om wat terug te doen. Op het sociale vlak, maar ook door samen te werken met andere ondernemers in het gebied. Elkaar bijvoorbeeld de business gunnen. Verder is het belangrijk om te investeren in het onderwijs. Denk aan het bieden van voldoende stage- en leerwerkplekken en het beschikbaar stellen van onze kennis aan de verschillende opleidingen. Zo kunnen we gekwalificeerd personeel opleiden voor de toekomst en behouden voor onze regio.”

Ook heeft Amega de focus op bereikbaarheid en duurzaamheid. Zaken die de leefbaarheid van de regio aantasten zoals fijnstof, geluid, CO2 uitstoot, files etc. worden voortvarend aangepakt. “De vraag naar mobiliteit stijgt nog steeds, de bereikbaarheid verslechtert en mobiliteit heeft een directe impact op het milieu. Wij stellen ons ten doel dat in 2030 de gemiddelde CO2 uitstoot van de nieuw ingezette auto's met 49% gereduceerd is.” Op de vraag hoe Amega dit aanpakt, antwoordt Leen de Koning: “Wij kijken naar duurzaamheid binnen onze eigen organisatie, maar ook ligt onze prioriteit bij elektrificeren en de inzet van hernieuwbare brandstoffen om die emissiereducties te bereiken. Verder stimuleren we waterstof. Mooi voorbeeld hiervan is onze inzet samen met andere partijen om in de regio verschillende waterstofstations te openen.”

Het onlangs opgerichte Mobiltics is een reactie van Amega op de snel veranderende zakelijke mobiliteit. De traditionele auto is volgens Leen de Koning namelijk niet altijd meer de snelste manier van reizen. Hierdoor veranderen de individuele reisbehoeften

“Het is belangrijk om te investeren in het onderwijs.”

van werknemers. Daarnaast wordt zakelijke mobiliteit beïnvloed door de druk op bedrijven om te verduurzamen, zoals met het CO2 quotum. “Inzicht in zakelijke mobiliteit en beheersing van de reiskosten worden steeds belangrijker.” Dat Amega goed op weg is, blijkt uit het behalen van het Erkend Duurzaam Premium certificaat. De hoogste certificering binnen de autobranche op het gebied van MVO. “Wij zijn hier ontzettend trots op, maar ik hoop vooral dat we hiermee een voorbeeld kunnen zijn voor andere bedrijven in de regio. Als een ieder zijn verantwoordelijkheid neemt komt dat vooral ten goede aan een nóg beter leef- en vestigingsklimaat.”

INTERVIEW

Verbeter de wereld, begin bij je bedrijf

In de Drechtsteden zetten steeds meer ondernemers zich in om socialer en duurzamer te ondernemen. Daar waar gemeente en overheid de grenzen van hun inzet bereiken, pakt het bedrijfsleven maatschappelijk uitdagingen op. Door ondernemingen te starten die met innoverende producten en diensten oplossingen bieden voor maatschappelijke uitdagingen. Door ruimte te creëren op de werkvloer voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Of door vrijwilligerswerk in werktijd mogelijk te maken waardoor expertise, handjes en materialen beschikbaar komen voor maatschappelijke organisaties. Er wordt volop maatschappelijke impact gecreëerd!

Deze beweging van 'ondernemen met impact' groeit uit de kinderschoenen.

Steeds meer bedrijven willen hun maatschappelijke betrokkenheid niet langer ad hoc inzetten, maar onderdeel maken van hun bedrijfsproces. Om bij te dragen aan een eerlijke, inclusieve, duurzame en betrokken samenleving en dit ook uit te dragen. Zodat klanten weten waaraan hun aankoop bijdraagt en toekomstig personeel weet waar de waarden en motivaties van het bedrijf liggen.

Stichting MBOD adviseert, faciliteert en matcht

Met een opstart in Dordrecht faciliteert Stichting Maatschappelijk Betrokken Ondernemen in Dordrecht (Stichting MBOD) bedrijven, die werk maken van hun maatschappelijke betrokkenheid. Na een gezamenlijke verkenning van de mogelijkheden van een bedrijf wordt de maatschappelijke inzet lokaal gematcht, zodat gestelde doelen ook echt gehaald worden. Dit is mogelijk omdat

Stichting MBOD, naast een netwerk van bedrijven, ook een groot netwerk van sociaal ondernemers, maatschappelijke organisaties en bewonersinitiatieven onderhoudt. Organisaties die inzetten op het bestrijden van eenzaamheid, verzachten van armoede, creëren van gelijke kansen, opstarten van integratieprojecten of organiseren maatjesprojecten. Daarmee heeft de stichting zicht op de vraagstukken in de stad en zicht op de behoefte bij maatschappelijk organisaties. Thema's, waarop het lokale bedrijfsleven als geen ander versterking en ondersteuning kan bieden. Zo zorgen bedrijven en maatschappelijke organisaties gezamenlijk voor een krachtige en inspirerende lokale samenleving.

Samen met gemeente Dordrecht werkt Stichting MBOD aan een keurmerk 'ondernemen met impact'. Het behalen van dit keurmerk dient als hulpmiddel voor bedrijven om hun maatschappelijke betrokkenheid in te vullen. Tevens geeft het uitdrukking aan de lokale impact die het bedrijf creëert. Staat dit keurmerk in Dordrecht, dan biedt het mogelijkheid om het breder te introduceren in Drechtsteden.

Stichting Maatschappelijke Betrokken Ondernemen in Dordrecht is een initiatief van ABN AMRO, Ames Autobedrijf, Albert Schweitzer Ziekenhuis, Da Vinci College, HBO Drechtsteden, McDonalds Dordrecht, MEE-Vivenz en Van Wijnen.

Coördinator Stichting MBOD
Mariska Wagner
info@stichtingmbodordrecht.nl

INTERVIEW

André Flach, wethouder Hendrik-Ido-Ambacht

De Ambachtse wethouder André Flach heeft Economie, Financiën en Onderwijs-huisvesting in portefeuille. Maar ook is hij portefeuillehouder Regio en is hij verantwoordelijk voor projecten als De Volgerlanden en Ambachtse Zoom. Zaken die natuurlijk te maken hebben met het leef- en vestigingsklimaat in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. Reden voor een gesprek.

Op de vraag hoe het gaat met het leef-en vestigingsklimaat in zijn gemeente wordt bij wethouder Flach direct een prima snaar geraakt. Enthousiast vertelt hij dat het op dat punt erg goed gaat in Ambacht. “Er zijn de afgelopen jaren duizenden woningen bijgekomen en ook de vestiging van bedrijven is sterk toegenomen.”

Wanneer we de vraag wat breder stellen in regioverband voegt hij er aan toe: “Wij zijn een bescheiden, maar unieke regio. Er is bij ons ontzettend veel ‘maak-industrie’ waar achter de gevels hele mooie dingen gebeuren, ook veel innovatie. We noemen onszelf wel eens de industriële motor van Rotterdam. Die stad is natuurlijk wereldwijd bekend door zijn haven en vele transportbewegingen. Onze regio is bekend door de binnenvaart, maar is ook een regio waar de reparatie-, ontwerp- en toeleveringsbedrijven voor de scheepvaart en maritieme industrie zijn gevestigd. Een regio met grote namen zoals Boskalis, Fokker en Oceanco. Daar zijn we lang bescheiden over geweest, maar dat gooien we een beetje van ons af en daar is de Regio Deal een hele mooie eerste stap in.”

**“De samen-
werking binnen
de Triple Helix
vind ik ontzettend
belangrijk.”**

Wethouder Flach geeft zijn visie op de drie bekende pijlers van deze deal; aantrekken van mensen door een goed en gezond leefklimaat en opleidingsmogelijkheden. Innovatie, dat naar zijn idee programmatisch moet worden aangepakt met een blik op het verdienvermogen van de toekomst. En de dynamische oevers, met mogelijkheden voor wonen en werken met bedrijven op de juiste plek. De verhuizing van de firma Peute naar Nedstaal is een mooi voorbeeld; minder vrachtwagens op de weg en het juiste bedrijf op de juiste plek; aan het water in dit geval.

Dat de branche 'maritieme sector' in de regio in sommige rapporten slechts 5% van de werkgelegenheid in beslag neemt en daardoor het speerpunt dynamisch oevers wellicht wat te groot maakt, weet Wethouder Flach direct te tackelen. "Dat is een goed punt en die vraag krijgen wij vaker. We richten ons niet alleen op de maritieme sector, maar ook vooral op de maak-bedrijven en vergeet niet dat veel van onze bedrijven actief zijn in ondersteunende dienstverlening. Maar onze regio is wel onderscheidend wanneer het gaat om maritiem en technische maak-industrie. Als je dat in een pyramide zou zetten, dan is dat het topje daarvan. Maar daaronder zit een hele brede laag van toeleverende bedrijven, van een ingenieursbureau tot de bakker die de broodjes levert. Een bedrijf als Oceanco heeft honderden toeleveranciers waarvan een behoorlijk deel zich hier heeft gevestigd omdat Oceanco in Alblasserdam zit."

Gevraagd naar de ontwikkeling van bedrijventerreinen Ambachtse Zoom en waarom een ondernemer zich daar zou moeten vestigen zegt wethouder Flach het volgende. "Ambachtse Zoom wordt het eerste circulaire bedrijvenpark van Nederland. In de zin van hoe je omgaat met afvalwater, opslag van warmte, met energie en lucht, maar ook eigenlijk hoe je omgaat met je mensen. Een complete aanpak van bouwen en ondernemen met oog voor je omgeving. Anders dan in een kantorenpark praat je in een bedrijvenpark over minder mensen en speelt natuurlijk ook de kostprijs een rol. Ondanks dat merken we dat er veel belangstelling is voor vestiging. Kleine bedrijven zien mogelijkheden om zich op het gebied van duurzaam ondernemen te onderscheiden van anderen. Dat trekt werknemers aan, daar win je aanbestedingen mee etc. Bedrijven die zich willen vestigen volgens de normen van de toekomst en niet die van het heden. Wij stellen daar interessante grondprijzen tegenover, de eerste koopcontracten zijn getekend en er volgen er binnenkort meer."

De laatste jaren heeft wethouder Flach veel energie gestoken in de samenwerking tussen ondernemers, overheid en onderwijs. Die samenwerking binnen de Triple Helix vindt hij ontzettend belangrijk. Die vindt naar zijn zeggen ook plaats binnen bijvoorbeeld de Economic Development Board en de Regio Deal. "Wij zijn ervan overtuigd dat je als overheid de economie niet maakt, daar heb je het bedrijfsleven bij nodig. Omgekeerd heeft het bedrijfsleven de overheid nodig als vergunning verlener, handhaver en planologisch orgaan. Maar bijna het belangrijkste, het onderwijs van jonge mensen moet erbij aansluiten. Die werkwijze zie je ook terug bij Innovatietafels. Ik ben een aantal keer bij de Innovatietafel Waterstof geweest. Daar zaten alle disciplines die iets hebben met duurzame mobiliteit. Daar was een enorme drive om problemen aan te pakken. Zo'n tafel is een uitstekend instrument om met elkaar complexe uitdagingen aan te gaan.

Kijkend naar bereikbaarheid vindt wethouder Flach dat er op dit moment erg mooie dingen gebeuren. Uitbreiding A15, spooromgeving Zwijndrecht-Dordrecht, maar ook vervoer over water. "De Waterbus is voor ons zeer belangrijk met daar omheen een netwerk van draagvleugelbootjes met een moderne vorm van vraaggericht reizen. We gaan het water nóg meer benutten om te wonen, te werken en te recreëren. Er gebeuren fantastische dingen, het is mooi om wethouder in deze regio te mogen zijn!"

SPEERPUNT 4

Energietransitie

De Energietransitie en de transitievisie warmte bevinden zich in de Drechtsteden eigenlijk nog in een onderzoeksfase. Dat is vergelijkbaar met de rest van Nederland. Langzamerhand komen er concrete activiteiten in het kader van het aanleggen van andere 'duurzame' energiebronnen. Soms in concrete projecten zoals het warmtenet Dordrecht en anderzijds in proeftuinen zoals in Sliedrecht-Oost. De ontwikkelingen in nieuwe energietechnieken/bronnen/technologieën gaan snel. Dus we moeten oppassen met het dilemma 'de wet van de remmende voorsprong'

De Energietransitie biedt kansen en vraagt bovendien om een integrale aanpak. Het is juist daarom dat deze transitie óók onderdeel is van de Groeiagenda. Er zijn tal van raakvlakken met onderwerpen als economie, onderwijs en het sociaal domein. Maar ook loopt de energietransitie als een rode draad door meerdere speerpunten die voortkomen uit de Regio Deal. En er wordt daarbij vooral gedacht vanuit kansen: werkgelegenheid, human capital, dienstverlening, innovatie duurzaamheid en mobiliteit. Daarbij zijn er inspirerende voorbeelden van regionale samenwerking waarin met elkaar wordt ingezet op het beste resultaat. De Regio Deal is daar een mooi voorbeeld van.

De Energietransitie zal klimaatverandering 'niet geheel' tegenhouden. De infrastructuur in de buitenruimte zal invulling moeten geven aan nieuwe mobiliteit maar ook

aan klimaatadaptatie voor zaken zoals wateroverlast en hittestress. Er kan dus geen schop in de grond zonder integraal na te denken over de gewenste gebiedsontwikkelingen. Ook niet met de aanleg van warmte- en elektriciteitsnetten. Dit vraagt om samenwerking tussen overheid en het regionale bedrijfsleven maar ook om het toepassen van nieuwe innovatieve technieken en inrichten van relevant onderwijs. Zie ook www.buitenruimte.info.

Eén ding staat vast; op de huidige manier doorgaan met verbrandingsmotoren is geen optie, maar dit houdt ook in dat we ook geen geld kunnen blijven verbranden met rendementen die niet deugen. Waterstof heeft interessante criteria waar op basis van argumenten en marktwerking op korte termijn aan voldaan kan worden en is mogelijk het nieuwe molecuul waar het straks allemaal om en op gaat draaien. Of het nu de verbrandingsmotor of de elektromotor is, beiden zullen de uitstoot verminderen met een minder zware global footprint.

De boodschap rondom de Energietransitie zou moeten zijn: een sterke praktische koppeling met de Groeiagenda in een sterke regionale samenwerking waarin lokale/regionale ondernemers kunnen participeren vanuit integrale benadering van energietransitie, werkgelegenheid en onderwijs. Hierbij wordt vooral ook gekeken waar we nu al kleinschalig aan de slag kunnen en kansen kunnen benutten.

De politiek zal een eerlijk verhaal moeten houden naar de burgers. De Energietransitie zal de maatschappij meer geld kosten maar indien goed uitgevoerd ook extra waarde creëren en kansen bieden. Moeilijke discussies moeten niet uit de weg worden gegaan. De ambities die zijn neergelegd in de Regionale Energie Strategie 2020 (RES) zijn uitdagend, maar bieden de Triple Helix voldoende uitdaging om die te realiseren.

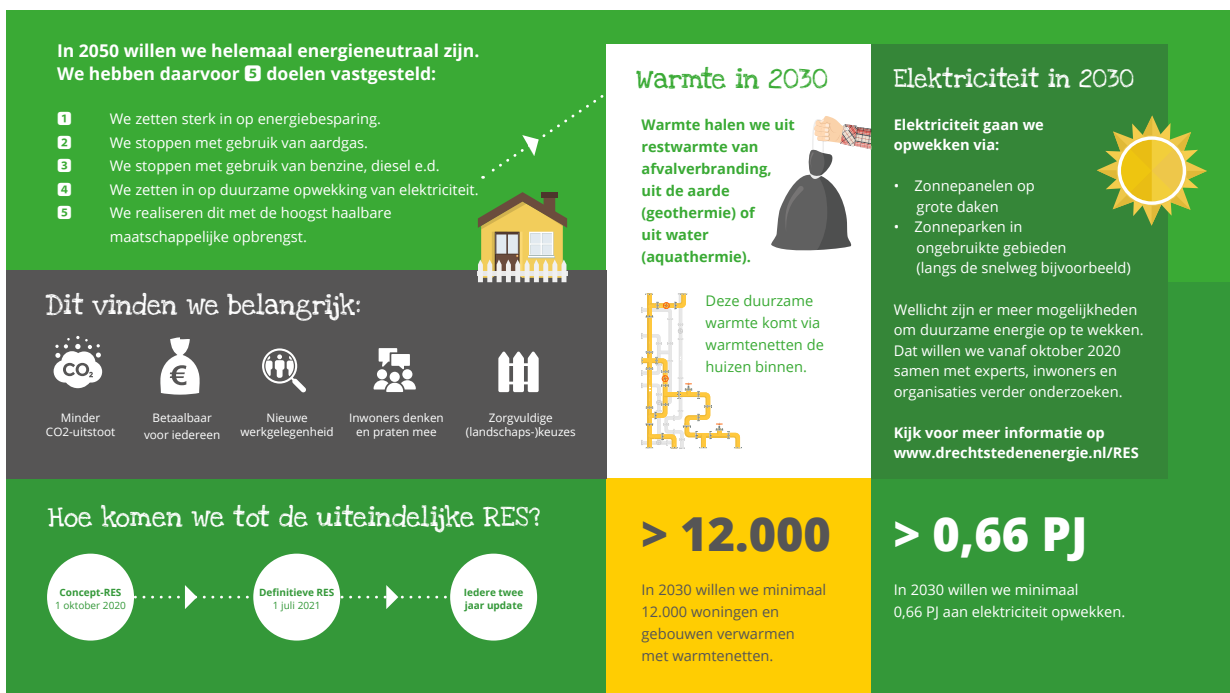
RES

In de concept Regionale Energie Strategie (RES) van 2020 zijn de ambities weergegeven die de regio heeft als één van de 30 aangewezen regio's met een RES:

- Hoeveel duurzame energie we willen we realiseren tussen nu en 2030 en met welke bronnen.
- Hoe kunnen we deze energiebronnen ruimtelijk inpassen?
- Wat dit betekent voor het elektriciteits- en warmtenet?
- Welke vervolgstappen nodig zijn richting de RES 1.0 in juli 2021.
- Maar vooral: hoe bedrijven, organisaties en inwoners worden betrokken bij de uitvoering van alle plannen.

Die betrokkenheid en samenwerking is er inmiddels op grote schaal en het is indrukwekkend hoeveel goede initiatieven er inmiddels zijn genomen die bijdragen aan de in de RES geformuleerde doelstellingen op het gebied van duurzame warmte en elektriciteit. De Groeiagenda en de Regio Deal van de regio's Drechtsteden en Gorinchem sluiten daar naadloos op aan maar gaan breder. Denk bijvoorbeeld aan duurzame mobiliteit, verbeterde infrastructuur en innovatie.

Aan de Innovatietafels van Werkgevers Drechtsteden zijn overheden en ondernemers vertegenwoordigd om zij aan zij ideeën te ontwikkelen die aansluiten op de plannen in de RES en passen bij de gedefinieerde speerpunten. Zowel regionaal als lokaal zijn duurzaamheidsprojecten gestart en/of in de voorbereidingsfase. Ook partijen als Stichting Drechtsteden Ondernemers en de Economic Development Board zijn organisaties die hun expertise en netwerk beschikbaar stellen om hieraan een bijdrage te leveren. U leest er in dit speerpuntenmagazine veel meer over.

SPEERPUNT 4 ENERGIETRANSITIE

De Energietransitie is allesomvattend, in die zin dat we er zowel zakelijk als privé mee geconfronteerd worden. Begrippen als opwekken, besparen, circulair, klimaatadaptatie en biodiversiteit zijn leidend in de Energietransitie.

Om in 2050 klimaatbestendig, energieneutraal en circulair te zijn en aan de doelstelling van het rijk te voldoen is samenwerking naar mijn mening van het grootste belang. Alleen dan kunnen we als ondernemers en werkgevers bovenstaande begrippen uitwerken tot het gewenste resultaat. Denk bijvoorbeeld bedrijventerrein Nieuweweg in Hardinxveld-Giessendam. De ondernemers op dit bedrijventerrein zijn verenigd in een stichting. Met elkaar werken zij aan de ontwikkeling naar een schoner, veiliger, aantrekkelijker en vooral duurzamer gebied en worden de leidende begrippen uit de Energietransitie volop toegepast.

Opwekken & Besparen

De bedrijfsdaken vormen een belangrijke kans om met zonnepanelen duurzame energie op te wekken. In hoeverre kan een bedrijventerrein daarbij energieneutraal off zelfs energieleverend worden?

Energiebesparing bij bedrijven heeft grote impact op het energieverbruik binnen de gemeente. Bedrijven kunnen tot wel dertig procent van hun energiegebruik besparen door isolatie, ledverlichting en andere energiebesparende maatregelen.

Circulair & Klimaatadaptatie

Op het terrein bevinden zich meerdere productiebedrijven die kansrijk zijn voor de circulaire economie. Door goed na te denken over welke stromen worden ingekocht, hergebruikt of gezamenlijk worden ingezameld en verwerkt, worden naast kosten ook grondstoffen bespaard.

In perioden van piekbuien valt waterschade niet uit te sluiten. Klimaatadaptatie is het aanpassen naar dit veranderende klimaat. Vergroenen van het terrein draagt bij aan waterberging bij piekbuien, maar zorgt ook voor verkoeling. Kan het terrein zo worden ingericht dat schade wordt beperkt en toegang tot de bedrijven gewaarborgd blijft?

Biodiversiteit & 3D-ordening

Op de Nieuweweg zijn in 2020 bijenkasten geplaatst en bloemenlinten ingezaaid. Dit draagt bij aan het verbeteren van de biodiversiteit. Daarnaast wordt het imago van het terrein verbeterd, wat vestigingsklimaat voor toekomstige bedrijven en werknemers aantrekkelijker maakt. Om aan alle ambities en doelstellingen te voldoen is het belangrijk dat toekomstige werkzaamheden op elkaar worden afgestemd. 3D ordening draagt hieraan bij. Samen met afstemming en samenwerking tussen de bedrijven, gemeenten en infra- bedrijven onderling.

Overheid

In dit voorbeeld van de duurzame ontwikkeling van bedrijventerrein Nieuweweg komt de rol van de lokale en regionale overheid zichtbaar naar voren. Ik hecht er aan te benadrukken dat in de algehele samenwerking de betrokkenheid van de overheid van groot belang is. Als ondernemers moeten wij ons verbinden met de strategie van de overheid. In mijn rol als voorzitter en als verbinder pleit ik hier voor structurele en hechte samenwerking!

PETER HUIZER
VOORZITTER BEDRIJFSKERN
HARDINXVELD - GIESSENDAM

LID AAN HET WOORD

Jan Nederveen, Directeur Nieuwbouw, KlimaatService Holland BV

Energietransitie in de praktijk

“Het verduurzamen van gebouwen is een hot item in Nederland én in onze regio. Als ontwerpend totaalinstallateur staat KlimaatService Holland midden in de verduurzamingsslag en de Energietransitie. De verduurzaming van (klimaat)installaties, zowel in de woning- als utiliteitsbouw, heeft de afgelopen jaren een vlucht genomen. Vaak nog in plannenmakerij.

In onze regio hebben we veel kennis en ervaring op dit gebied en zijn wij bij verduurzamingsprojecten betrokken. Post 120, het oude postkantoor aan de Johan de Wittstraat in Dordrecht, heeft een paar jaar geleden een nieuw duurzaam leven gekregen. Zo kunnen we nog veel meer voorbeelden uit de praktijk laten zien. We kunnen dit niet alleen. Samen met andere partners in de keten en onze vaak regionale partners/onderaannemers realiseren we dit in de regio en ver daarbuiten.

Onze regionale inspanningen zijn ook landelijk opgevallen. Daarom is ons werkgebied veel groter dan de regio. Daar zijn we best trots op en dat mogen we als regio ook zijn. De duurzaamheidsagenda stelt veel bedrijven tot 2023 voor een flinke uitdaging: zij moeten hun kantoren aanpassen naar label C en hebben daar vaak hulp bij nodig. Als het gaat om energiebesparing en het comfort van een beter binnenklimaat denken we vanaf de basis mee met onze relaties. Een oud gebouw dat nieuw moet worden, dat stelt met name installateurs voor mooie uitdagingen. Dat het bij KlimaatService Holland niet alleen bij plannenmakerij blijft, bewijst de referentielijst met succesvol uitgevoerde projecten.

Kantoorgebouw De Walvis in het centrum van Amsterdam was een gedateerd kantoorgebouw uit de jaren '60. Na een ingrijpende renovatie voldoet het weer aan alle eisen van deze tijd: gasloos en uiterst duurzaam. In het voormalig Burgerweeshuis in Amsterdam (een Rijksmonument) hebben we bijvoorbeeld een nieuwe duurzame installatie aangelegd met verwarming en koeling vanuit de grond, een zogenaamde broninstallatie. Mede hierdoor is het Burgerweeshuis van energielabel G naar energielabel A gegaan. Bij de bouw stonden duurzaamheid, energiezuinigheid en respect voor de rijke historie centraal.

Regionale samenwerking is voorwaardelijk voor succes. Ontwikkelingen gaan razendsnel. De Energietransitie biedt daarom naast milieu ook enorme kansen op het gebied van werkgelegenheid, innovatie en economische ontwikkeling.

**“In de regio
zijn we bij de
verduurzaming
betrokken.”**

KLI MAATSERVICE HOLLAND BV

INTERVIEW

Jacqueline van Dongen, Wethouder gemeente Zwijndrecht

In de volle Zwijndrechtse portefeuille van Jacqueline van Dongen zijn o.a. Duurzaamheid & Milieu en Energie opgenomen. Daarnaast is zij portefeuillehouder en aanjager van de Regionale Energiestrategie Drechtsteden. In relatie tot het speerpunt Energietransitie de juiste persoon om aan het woord te laten.

Energietransitie, Regionale Energiestrategie, het zijn termen die nog wel eens om uitleg vragen. Vaak vat ik dit gemakshalve samen op drie hoofdlijnen:

- 1) Het kan minder; slim omgaan met de beschikbare energie, niet meer gebruiken dan nodig is. Wat je niet gebruikt hoeft je ook niet op te wekken.
- 2) Het moet anders. Hernieuwbaar en duurzaam.
- 3) Constante optimalisatie van de laagste kosten met het hoogste maatschappelijke rendement.

De Groeiagenda zet in op groei in onze regio met stevige ambities op het gebied van wonen, werken en bereikbaarheid. Geen van deze ambities kan zonder de Energietransitie, integendeel, de Energietransitie kan juist bijdragen aan het verstevigen van deze ambities. Als regio geven we in totaal zo'n 1 miljard euro per jaar uit aan energie. Geld dat voor een groot deel de regio uitstroomt, naar energieleveranciers. Stel dat het ons lukt zo veel mogelijk van deze 1 miljard voor de regio te behouden. Dan praten we niet meer over klein bier, dat is een enorme gamechanger!

“Er is al veel inzet en ambitie rond waterstof, geweldig om te zien!”

Het Klimaatakkoord draagt ons op om in 2050 volledig over te zijn op duurzame energie. De Regionale Energiestrategie Drechtsteden (RES 1.0.) beschrijft hoe opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving, opslag van energie en de energie-infrastructuur in onze regio vorm krijgen. Best ambitieus, maar realistisch en haalbaar. Immers, klimaatverandering is hier en nu, er is urgentie. Het gesprek of we daar wat aan gaan doen, is echt een gepasseerd station. Het gesprek en de inzet is gericht op hoe we dat gaan doen.

Is het makkelijk? Nee. Kunnen we het? Ja, wanneer we samen goed optrekken fixen we het! Ik geloof daar oprecht in. Het is geen geëffend pad, echt niet. Zie het als de tomtom: de eindbestemming is een vaststaand gegeven, de route er naartoe vraagt regelmatig een update. So be it. We komen er!

Er is al veel inzet en ambitie rond waterstof, geweldig om te zien! Met een kanskaart waarop acties en initiatieven inzichtelijk zijn gemaakt. En daarmee de economische kansen. Groene waterstof op grotere schaal, daar willen we uiteindelijk naar toe. Zeker voor transport en industrie wordt dat als kansrijk gezien. Nu nog schaars en kostbaar, volop in ontwikkeling. Landelijke of Europese subsidies zijn hiervoor wel nodig.

We kunnen zelf veel, maar zullen wel de rijksoverheid nodig hebben. In middelen, wet- en regelgeving, het willen wegnemen van obstakels. Een transitie heeft dat wel nodig, vraagt vernieuwing en durf, samen kunnen we dat. Laat Den Haag ons maar kennen als dat stoere, volhardende legertje uit de Drechtsteden, die gasten die nuchter kunnen denken in oplossingen, innovatief en pragmatisch. Doorpakkers bij wie je moet zijn als je echt iets voor elkaar wilt krijgen.

“Alle (alle!) bestaande woningen en gebouwen die naar een aardgasvrije toekomst gaan. Een enorme klus. Heel veel werk. En innovaties om tot een opschaalbare aanpak te komen. Voor veel woningeigenaren is aardgasvrij, bijvoorbeeld met een warmtenet, nog niet haalbaar, daar zijn we nuchter in. Het Rijk zal over de brug moeten komen met een aan-vaardbare oplossing. We willen inwoners niet opzadelen met torenhoge kosten, zo komt er geen draagvlak.

Handelingsperspectief, daar draait het om. Ga woningen vandaag al isoleren, isoleren en nog eens isoleren. Met goede ventilatie. Dat voegt comfort en waarde toe aan de woning. En werkgelegenheid. We komen handen tekort. Met een voorbeeld zoals de Beroepentuin in Rotterdam kunnen we snelle opleidingen en werk bieden aan wie nu nog langs de zijlijn staat. Perspectief bieden aan mensen, met een baan waar je nodig bent.

Woningcorporaties zijn heel grote opdrachtverstrekkers voor de verduurzaming. Ik hoop echt dat alle partijen elkaar goed vinden en met slim samenwerken de klus klaren. De energietransitie gaat vele jaren duren. Gemeenten, werkgevers en partners kunnen veel, we werken al fantastisch samen. Het energieakkoord Drechtsteden en de brede programmaraad, dat is van en voor ons allemaal. Zonder wrijving geen glans, het zal niet altijd gemakkelijk zijn. Voor een echte samenwerking heb je elkaar nodig, zeker met opgaven van de omvang van de Groeiagenda en de alles rakende energietransitie.

Als gemeenten moeten we alles in het werk stellen om bij zo'n grote verandering als de Energietransitie, die letterlijk bij iedereen tot achter de voordeur komt, langjarig een stabiele, geloofwaardige partner kunnen zijn. Daarbij wil ik nadrukkelijk benoemen dat een koersvaste, eenduidige Rijksoverheid die zich stevig achter de opdracht van het Klimaatakkoord schaaft, van essentieel belang is. Het helpt zeer als we dit allemaal als gezamenlijke lobby, blijven benadrukken. Waar en bij wie we dat kunnen”.

SPEERPUNT 5

PFAS en Stikstof

Stikstof

Op 29 mei 2019 raakte Nederland in de ban van stikstof; de Raad van State zette een streep door het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Dit was dé basis voor vergunningen voor activiteiten die stikstofemissies op beschermde natuurgebieden veroorzaken. Het PAS bood onvoldoende bescherming voor natuur. De bouw, industrie, infrastructuur, agrariërs, tal van bedrijven - ook binnen de Drechtsteden -, waren daardoor niet meer zeker van het kunnen starten, voortzetten of uitbreiden van activiteiten. Vergunningverlening kwam pas in 2020 mondjesmaat weer op gang, onder meer voor woningbouw en infrastructuur. Dit werd mogelijk door de snelheidsverlaging op snelwegen. Ook salderen - het wegstrepen van toenames door nieuwe activiteiten tegen afnames vanwege het staken van bestaande activiteiten - is inmiddels een veelgebruikte route om aan een vergunning te komen.

Een structurele oplossing is er (bijna twee jaar later!) nog steeds niet. De hoop is gevestigd op het wetsvoorstel Stikstofreductie en natuurverbetering met daarin scherpe stikstofreductiedoelstellingen en 6 miljard euro die het Rijk beschikbaar heeft gesteld. Dit zou de natuur er bovenop moeten helpen: een randvoorwaarde voor een gezonde economie. Tot die tijd is een vergunning vaak nog wel mogelijk maar dit vergt veel creativiteit en vaak een lange adem.

PFAS

Kort na het onderuit gaan van het PAS kwam PFAS in de spotlights te staan. PFAS zijn door de mens gemaakte stoffen met handige eigenschappen. Ze zijn onder andere water-, vet- en vuilafstotend. Ze zitten in verschillende producten, waaronder voedselverpakkingsmaterialen, blusschuim, antiaanbaklagen van pannen, kleding en cosmetica. Nadeel: ze zijn toxisch en worden niet of nauwelijks afgebroken in het milieu. Omdat PFAS nog geen normering kent in de wet, besloot de staatssecretaris op 8 juli 2019 een tijdelijk handelingskader in te stellen. Daarmee werd de kleinst meetbare hoeveelheid de norm en kwamen veel activiteiten, waarbij verontreinigde grond of bagger vrijkomt, in de problemen. Er was wel een oplossing, meten, maar dat leidde tot hoge(re) kosten. Inmiddels hebben lokale overheden veel metingen en onderzoek gedaan om bodemkaarten op te stellen. Daarnaast is het tijdelijk handelingskader inmiddels versoepeld. Daarmee is meer ruimte ontstaan om projecten doorgang te laten vinden. In het voorjaar van 2021 wordt het definitief handelingskader verwacht. Het blijft voor nu van groot belang goed na te gaan wat het tijdelijk handelingskader toelaat. Daarnaast geldt in de Drechtsteden de provinciale Handreiking PFAO-houdende grond. De bodemkaart kan - in principe - met de Grondverzetviewer Omgevingsdienst Zuid-Holland geraadpleegd worden. Die combinatie geeft inzicht in eventuele belemmeringen.

CHRISTINE VISSER & CASPER DEKKER
ADVOCAAT BESTUURS- EN OMGEVINGSRECHT VAN
TEN HOLTER NOORDAM ADVOCATEN

SPEERPUNT 5 PFAS EN STIKSTOF

Sliedrecht is het “baggerdorp” bij uitstek. Baggeren zit bij de mensen in de genen. Binnen de gemeente heerst dan ook een grote bedrijvigheid aan baggerwerkzaamheden en daaraan gerelateerde activiteiten. Echter langs de uitgestrekte oevers van de Merwede en langs de snelweg A15, die midden door het dorp loopt, is nog veel meer bedrijvigheid.

De Vereniging Sliedrechtse Ondernemingen (VSO) is opgericht met als doel een verbindende schakel te zijn tussen ondernemers en overheden met daarbij het bevorderen van de onderlinge communicatie.

Tegen deze achtergrond ben ik als voorzitter van de VSO dan ook erg begaan met de PFAS- en Stikstofproblematiek.

Stikstof

Met het stijgend aantal vervoersbewegingen op de A15 en de uitstoot van onze industrie groeit de stikstof problematiek in onze regio. Dit heeft direct invloed op de woningbouw en het vestigingsklimaat voor bedrijven in de Drechtsteden. De bouw liet in 2020 zelfs door deze problematiek een krimp zien, terwijl het tekort aan woningen blijft stijgen.

ARIE STUIJ
VOORZITTER VERENIGING
SLIEDRECHTSE ONDERNEMINGEN

PFAS

Dezelfde bouw ondervindt ook grote hinder van de PFAS. Zodra er grond wordt bebouwd is er de confrontatie met PFAS-verontreiniging. Bij de verplaatsing van grond moeten de ondernemers zich aan de PFAS-normering houden. Deze stoffen zijn dermate aanwezig in het Drechtsteden milieu, dat ze in bijna elke partij grond worden aangetroffen. Daar komt bij dat men verantwoordelijk is voor de afvoer en dat de kosten daarvan zeer hoog zijn.

Het is daarom van het grootste belang dat de politiek op regionaal, provinciaal en landelijk niveau ons probleem serieus onderkent en dat het binnen onze regio gezamenlijk wordt aangepakt.

INTERVIEW

Rolf Maliepaard CEO Koninklijke Van der Wees Groep

Na een periode van 9,5 jaar bij De Waal Scheepstechniek in Werkendam stapte Rolf Maliepaard ruim 3 jaar geleden over naar het internationaal transport en logistiek bedrijf Koninklijke van der Wees Transporten aan de 's-Gravendeelsedijk in Dordrecht. "Our mission is yours" is daar het devies. Dat PFAS en Stikstof een speerpunt zijn in de Regio Deal vindt hij een goede zaak, want het PFAS-beleid van de overheid, daar heeft Maliepaard zo z'n bedenkingen bij. Een gesprek.

Vind je het belangrijk dat PFAS en Stikstof een speerpunt zijn binnen de Regio Deal?

"Jazeker, want het raakt ons allemaal. PFAS is een stof die werkelijk over in zit, potten, pannen, noem maar op. En we hebben hier in Dordt een fabriek die PFAS jarenlang heeft geloosd in het water. Dat is door de stroming meegenomen in het slib en is bij iedereen voor de kade komen te liggen. Dat was geen probleem geweest als PFAS geen probleem was, maar dat is het nu opeens wel. Stikstofuitstoot bestaat natuurlijk al veel langer, maar regeringen hebben dat voor zich uitschoven totdat de rechter daar op een gegeven moment een oordeel over velde en al het werk heeft stilgelegd.

Nu hebben wij een eigen kade van 550 meter en het water ervoor is ons bezit, want wij huren dat van de Domeinen. Er ligt hier bagger voor de kade. Dat moet uitgediept worden anders kan ik geen schepen meer ontvangen en kan ik geen business doen. Dus ik moet baggeren en voor mijn kade zorgen. Dan vindt er eerst bodemonderzoek plaats en blijkt de grond zwaar vervuild door PFAS. Op zich zou dat allemaal niet zo'n probleem zijn, maar die vervuilde grond moet afgevoerd worden naar een depot. De kosten daarvan zijn al twee keer zo hoog als het baggeren zelf! Dan denk ik dat er iets fout gaat. We hadden toch in Nederland afgesproken dat de vervuiler betaalt? Discussies met Rijkswaterstaat (RWS) leveren in dat kader weinig op. Bij Werkgevers Drechtsteden heb ik dit aangekaart en die doen hun best. Het is echter een langzaam bewegend proces waar je in terecht komt, maar mijn business moet wel doordraaien en ik moet schepen kunnen ontvangen."

Hoe los je dat probleem dan op?

"Voorlopig niet. Ik heb eieren voor mijn geld gekozen en ben aan het baggeren gegaan. Maar voor de beeldvorming: het baggeren zelf kost 40k, maar het afvoeren van de vervuilde grond nog eens 80k. Als ik daarna aan RWS een zgn. 'schoon grond verklaring' vraag, krijg ik die ook niet. Dus als de grond opnieuw vervuild wordt door een derde, dan ben ik er weer voor verantwoordelijk."

Frustreert dat niet enorm?

"Ja natuurlijk! Kijk, ik snap dat ik moet baggeren en alles netjes moet houden, dat is het punt niet. Maar er wordt altijd geroepen dat de vervuiler moet betalen, maar dat is dus niet zo. Zo heeft iedereen die in deze regio een kade heeft en moet baggeren hetzelfde probleem. De regering trekt haar handen eraf, want anders stromen de claims binnen. Ondertussen gaat het lozen in het oppervlaktewater gewoon door, want PFAS zit overal in en gebruiken we allemaal. We gaan gewoon door en hopen dat de WD-lobby ooit resultaat heeft."

L I D A A N H E T W O O R D

Jan Huijbers Directeur Van den Herik Sliedrecht

Als directeur van een ‘waterbouwer’ in hart en nieren is Jan Huijbers erg betrokken bij deze speerpunten. Vanuit de Taskforce Infrastructuur & Waterstaat neemt hij voor deze onderwerpen deel aan het paritaire overleg in het Catshuis. Daarin vertegenwoordigt hij de Vereniging van Waterbouwers en neemt hij deel als lid van Bouwend Nederland. Maar je kan hem ook treffen op het Malieveld in een gekleurd hesje om politieke aandacht te vragen voor het kabinetsbeleid op dit onderwerp. Een gesprek met een bevlogen man.

Waarom is het speerpunt zo belangrijk in de Regio Deal?

“De hele PFAS discussie is al zo’n 5 jaar geleden begonnen toen de omgeving van Dupont in een straal van 30 km tot saneringsgebied werd verklaard. Eigenlijk was het frappant dat de uitstoot van Dupont zo lang werd getolereerd. In 2019 kwam de Raad van State procedure inzake stikstof, waardoor het hele land voor die kwestie op slot ging. In juli van dat jaar kwam de PFAS discussie er ook nog bij waarna de gehele GWW-sector dreigde plat te gaan (Grond/Weg/Waterbouw). Vakbonden en werkgevers zij aan zij op het Malieveld. Gesprekken in het Catshuis met bewindvoerders over het beleid. Immers, de toegestane concentraties Stikstof en PFAS in de ons omringende landen zijn vele malen hoger dan die gesteld zijn in Nederland. Geen logisch beleid, ook omdat er nog steeds met vergunning wordt geloosd door schoorsteen van Dupont en op de Merwede. Een voor mij onaanvaardbare maatschappelijke situatie, afgezien van het milieu.

“Vervoer over water is natuurlijk een goed alternatief naast onze bestaande infrastructuur.”

Inmiddels zijn de toegestane PFAS-concentraties wat opgerekt hetgeen ruimte biedt aan de GWW-sector middels een tijdelijk handelskader. Dat is vooral in de wateren op Rijksniveau, maar lokaal is daarmee nog niet voldoende ruimte. Verdere politieke ontwikkelingen zijn daarin voorlopig niet te verwachten nu er verkiezingen zijn. Op PFAS zijn er dus ontwikkelingen in een goede richting, maar een groot dossier is natuurlijk de stikstof. Daardoor liggen/komen álle grote projecten in Nederland stil. De gehele 'infrabranche' is nu afhankelijk van wat er gaat gebeuren, maar de situatie is niet hoopvol.

“In 2070 is een stijging van het waterniveau te verwachten van 1,86m.”

De klimaatverandering is natuurlijk een fenomeen waar we niet omheen kunnen. In 2070 is een stijging van het waterniveau te verwachten van 1,86m. RWS heeft kunnen regelen dat beheer en onderhoud van de kustlijn buiten de stikstofmaatregelen (Aerius berekening voor stikstof) vallen en we ons kunnen wapenen tegen het wassende water. Maar de aanleg van nieuwe projecten ligt stil. De GWW en de industrie en handel 0,6% een verantwoordelijkheid dragen in die totale stikstofproblematiek. Het lijkt mij buitenproportioneel om deze sectoren stil te leggen. De stikstofuitstoot bij de aanlegfase van nieuwe projecten is in de stikstofwet meegenomen, maar de gebruikersfase is daarmee nog niet opgelost.

Persoonlijk denk ik dat wij over andere vervoersvormen moeten nadenken, naar Japans model, met bijvoorbeeld gebruik van lightrail zonder uitstoot. Maar de 'heilige koe' wordt door onze overheid nog steeds verheerlijkt.

Vervoer over water is natuurlijk een goed alternatief naast onze bestaande infrastructuur, daarom is het speerpunt 'dynamische oevers' ook erg interessant om dit beter te kunnen faciliteren. Maar als we op de oevers elektrisch gaan rijden, zal ook de binnenvaart iets moeten doen aan het (blijvend) gebruik van fossiele brandstoffen. Maar dat vraagt natuurlijk weer ontzettend veel van technologische ontwikkeling van bijvoorbeeld motoren. Het is niet alleen de wens om te vergroenen maar de techniek in de wereld moet dat ook mogelijk maken. Dat vraagt in de keten een goede afstemming om te kunnen bereiken wat we graag met elkaar willen bereiken”.

Op de vraag of de lobby vanuit de Federatie naar Den Haag een goede ontwikkeling is, is Jan Huijbers helder. “Dat is heel belangrijk en volg ik op de voet. Binnen Europa liggen er kansen en Frans Timmermans doet daar goed werk, maar wereldwijd is natuurlijk een ander verhaal. Gelukkig gaat Amerika ook weer wat meebewegen. Op wereldschaal moeten we samenwerken. Binnen de Drechtsteden hebben we op scheepvaartgebied natuurlijk 'Silicon Valley'. Waar ter wereld wij ook een schip willen bouwen, de componenten daarvoor komen altijd 'van de dijk'. De koppeling van de kennis die we hier hebben kan een drijvende kracht zijn voor een wereldwijde ontwikkeling. De overheid en de markt moeten dan wel goed samenwerken om dat te bereiken. Wij kunnen niet zonder elkaar, op internationaal, nationaal en regionaal niveau. Dus die lobby van de Federatie doet ertoe.

Het vraagt wel consistent overheidsbeleid, daar heb ik soms mijn twijfels bij. Een transitie als deze vraagt om een soort Napoleon, een man die ik erg bewonder, want die keek over een langere termijn. We zijn vanaf 1850 onze wereld aan het vernielen. Om dat tot staan te brengen hebben we krachtige leiders nodig die ingrijpende besluiten durven te nemen”.

INTERVIEW

Rik van der Linden Wethouder gemeente Dordrecht

samen met Ronald Kooman, beleidsmedewerker Milieu

In hoeverre bent u betrokken geweest bij het benoemen van dit speerpunt in de Regio Deal? Hoe komt die RD eigenlijk tot stand?

“André Flach, wethouder Hendrik-Ido-Ambacht was als portefeuillehouder verantwoordelijk voor de totstandkoming van de Regio Deal; collega-wethouders zijn betrokken geraakt in een aantal thema's. Via de Regio Deal schets je als regio naar de landelijke overheid een aantal perspectieven waarbij je hulp kan gebruiken. Op de achtergrond van andere speerpunten en discussies over innovaties, arbeidsmarkt en dynamische oevers komt op een gegeven moment het ontwikkelen van bedrijventerreinen aan de orde, met daaraan gekoppeld het stikstof/PFAS vraagstuk. Dat ligt bij mij, net zoals bij andere wethouders. Het zijn natuurlijk twee verschillende dossiers.

PFAS zijn een landelijk thema geworden. Deze stoffen worden vanwege hun eigenschappen in vele producten gebruikt. Maar de keerzijde is dat deze stoffen vrijwel niet afbreken en heel lastig uit het milieu te krijgen zijn. Als er PFAS in de grond zit, worden de mogelijkheden voor afvoeren of hergebruik van die grond flink beperkt. Dat heeft consequenties voor de bouwagenda zoals we die hebben. Ook stikstof in de grond bepaalt wat je wel of niet kan doen in bepaalde bouwprojecten. Beide zaken komen in de Regio Deal naar voren, omdat het als een belemmering wordt ervaren. Maar we kunnen het niet alleen oplossen, daar hebben we altijd het Rijk en/of de Provincie bij nodig. De omstandigheden dwingen je eigenlijk om dit soort dingen op te nemen in regionale plannen.”

Er gaan stemmen op dat de vervuiler in Nederland blijkbaar niet hoeft te betalen, maar de eigenaar of de huurder van een stuk grond. Hoe kijkt u daarnaar?

“De eerste verantwoordelijkheid ligt in mijn ogen natuurlijk bij degene die een stof gebruikt en uitstoot. Als producent van een product moet je weten wat er in dat product zit en wat dat mogelijk doet met de omgeving. En als je die omgeving vervuilt je daar ook verantwoordelijkheid voor draagt. Dit is natuurlijk altijd het uitgangspunt. Bijvoorbeeld bagger is een residu waar veel vervuiling in zit en soms is het aantoonbaar dat het van een bepaald bedrijf of instantie afkomstig is. Dan

“Vanuit meerdere perspectieven proberen wij in ons lokaal mobiliteitsbeleid duurzaamheid te stimuleren.”

kan de rekening zeker daarheen. Maar PFAS zit in zoveel producten, denk bijvoorbeeld aan blusschuim van de brandweer, dat het moeilijk kan zijn om vast te stellen wie de vervuiler is. Zeker als de verontreiniging al ouder is en de verontreiniging diffuus is, is het ingewikkeld om aantoonbaar te maken van wie een bepaalde stof afkomstig is. Maar die dossiers zijn er wel.”

Door het stikstofprobleem zijn bouwprojecten en aanleg van infra na de rechterlijke uitspraak in 2019 stilgelegd. Komt er bv door aangepaste normering wat meer ruimte voor bouw e.d.?

“De normering is niet aangepast. Probleem is dat stikstof voor een deel letterlijk komt ‘aanwaaien’, maar ook zelf maken we ons schuldig aan het probleem door vervoerders, bedrijven, veehouders, allerlei sectoren. Maar er gebeuren wel hele mooie dingen. Zo kijken we met elkaar of de stikstofbelasting op de Biesbosch teruggedrongen kan worden en kunnen we emissies terugdringen. Met een gebiedsgebonden aanpak pakken we aan wat beter kan. Hoe verbeteren wij de luchtkwaliteit, hoe stimuleren we duurzaamheid? Want die zaken hangen natuurlijk nauw samen. We hebben een schone-lucht-akkoord dat zich richt op de mensen in de Drechtsteden en een stikstofbeleid dat zich richt op de natuur. Veel stikstof en fijnstof is ongezond voor de mensen en voor de natuur. Maar er kan nog steeds veel. Er is nog geen bouwproject in Dordrecht gestopt vanwege het stikstofprobleem”.

Kijkt u vanuit dit speerpunt ook naar projecten op het gebied van duurzame mobiliteit?

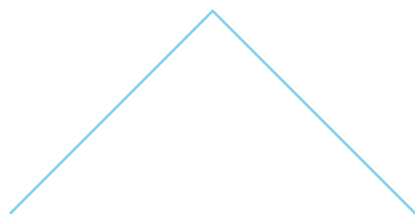
“Vanuit meerdere perspectieven proberen wij in ons lokaal mobiliteitsbeleid duurzaamheid te stimuleren. We willen groeien en er komen meer huizen, maar ook meer mensen en daar horen mobiliteitskeuzes bij. We stimuleren OV en fietsen. Meer vervoer op basis van elektriciteit en waterstof. We zijn blij met de komst van in ieder geval één waterstofstation en misschien nog meer. Daarmee dragen we ook bij aan het oplossen van het stikstofprobleem. Maar Dordrecht is een eiland en stikstof laat zich niet weerhouden door een stippellijn op de kaart. We hebben er als Nederland gelukkig wel oog voor, want we zijn een klein land met heel veel economie, heel veel landbouw en heel veel mensen. En zo hebben alle landen in Europa hun uitdagingen”.

Op het gebied van stikstof lopen er mooie projecten om de emissie terug te dringen. Zijn die ook te benoemen m.b.t. PFAS/PFOA?

“PFOA is één van de vele PFAS. Deze specifieke stof is tot 2012 gebruikt door een fabriek in Dordrecht. Tot op de dag van vandaag vinden we het in de regio op sommige plekken nog altijd terug in de bodem en in oppervlaktewater. Veel PFAS hebben vergelijkbare eigenschappen als het gaat om afbraak in de natuur. We moeten voorkomen dat we over 20, 30 jaar weer zo’n discussie moeten voeren als we over PFOA hebben gedaan. Daarom stuurt het bevoegd gezag provincie Zuid-Holland er op aan om de uitstoot van de opvolger van PFOA, GenX, zo ver mogelijk terug te dringen. Maar om deze situaties te voorkomen moet je nog veel meer naar de bron; voorkomen dat deze stoffen in de omgeving terecht komen. Het stoffenbeleid wordt Europees bepaald. Daar ligt de sleutel. Het is dan ook goed dat landen zoals Nederland het initiatief hebben genomen tot een verbod op de uitstoot van PFAS.

Onze invloed oefenen wij vooral uit op het vergunningenbeleid van de provincie. Verder is er een prima dialoog tussen gemeenten, provincie en de landelijke overheid. Met elkaar werken we in Europa, Nederland én in onze regio aan een schone en gezonde leefomgeving, dat is natuurlijk essentieel!”

Innovatietafels

Werkgevers Drechtsteden kent het instrument “Innovatietafel”.

Een Innovatietafel is een werkwijze om initiatieven die groter zijn dan één onderneming van de grond te trekken. Deze werkwijze is een vertaling van de missie en visie en is ontstaan vanuit de gedachte dat er behoefte is om te sturen op concrete, daadkrachtige vernieuwing en vooruitgang met het ondernemersbelang centraal.

- Er is vooraf een duidelijk doel!
- De innovatietafel staat open voor alle partijen/stakeholders die daarin belang hebben. Leden en niet-/aspirant leden.
- Resultaatgericht! Voor alle deelnemers moet duidelijk zijn wat zij komen brengen en wat er gehaald kan worden.
- Individuele belangen en doelstellingen worden uitgesproken en in kaart gebracht.
- Deelname vraagt lef van de deelnemers.
- Geïnitieerd vanuit ondernemerschap waarbij alle Triple Helix (ondernemers, onderwijs, overheid) partners nadrukkelijk betrokken worden.

Hieronder een eenvoudige weergave van de deelnemers aan de innovatietafel en wat zij kunnen halen en brengen in het Triple Helix construct.

	Brengen	Halen
Federatie Drechtsteden, Gorinchem en omstreken	<ul style="list-style-type: none">- Netwerk- Georganiseerd draagvlak- Doen door Innovatietafels- Weten hoe te doen *- Economisch kapitaal	<ul style="list-style-type: none">- Aan de 'voorkant' mee overleggen- Ondernemersbelang realiseren- Positief ondernemersklimaat- Politieke en wettelijke kader kennis**- Partnerschap met Onderwijs en Overheid
Onderwijs	<ul style="list-style-type: none">- Kennis** van onderwijs	<ul style="list-style-type: none">- Weten hoe te doen*- Partnerschap met Overheid en Ondernemers
Drechtsteden bestuur	<ul style="list-style-type: none">- Politiek en wettelijke kader/kennis	<ul style="list-style-type: none">- Economische kennis **- Partnerschap met Onderwijs en Ondernemers

* *know how – weten hoe te doen*

** *knowledge – kennis over*

DANKWOORD

De totstandkoming van dit 'speerpuntenboekje' zou onmogelijk geweest zijn zonder de input en hulp van Federatie Ondernemersverenigingen Drechtsteden, Triple Helix participanten, Drechtsteden Regionaal portefeuillehouders en bestuurders, Deal Drecht Cities, Kamer van Koophandel en de leden.

COLOFON

Hoofdredactie: Marloes Besemer, bestuurslid WD
portefeuille Communicatie
Concept: Rebellion Monkey
Eindredactie: Dorien Gerde - Ensink
Tamara van Roon
DPT & uitvoering: Het Ontwerploket
Drukker: Haveka

DISCLAIMER

De inhoud van dit magazine is zorgvuldig samengesteld. Wij hebben ons uiterste best gedaan om de door schrijvers aangeleverde content zo zorgvuldig mogelijk te behandelen, (indien nodig) zo correct mogelijk te redigeren en te publiceren. Toch kan informatie onvolledig en achterhaald zijn of eventuele fouten bevatten. De Federatie Ondernemersverenigingen Drechtsteden en Werkgevers Drechtsteden zijn niet aansprakelijk voor schade of andere nadelige gevolgen door gebruik van onjuiste informatie uit dit magazine.

